

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการสถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ.2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล
The status of the organizational structure system under the Burapha
University Act BE 2550, which affects the good governance

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด หนูอิม

โครงการวิจัยประเภทงบประมาณเงินรายได้
(เงินอุดหนุนจากรัฐบาล)ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 (เพิ่มเติม)
มหาวิทยาลัยบูรพา

รหัสโครงการ 1/2560
สัญญาเลขที่ 1/2560
(ธรรมาภิบาล)

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการสถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ.2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล
The status of the organizational structure system under the Burapha
University Act BE 2550, which affects the good governance

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด หนูอิม
หัวหน้าโครงการวิจัย
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

- โครงการ : โครงการสถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล
The status of the organizational structure system under the Burapha University Act BE 2550, which affects the good governance.
- ผู้ดำเนินการวิจัย: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด หนูอิม
- หน่วยงาน : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- ปี พ.ศ. : 2560

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องสถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพ ระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 และเสนอแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงเอกสารจากรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-พ.ศ.2559 และวิเคราะห์สังเคราะห์กับงานเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสภามหาวิทยาลัย พบว่ามหาวิทยาลัยบูรพาต้องมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสภามหาวิทยาลัย โดยเฉพาะองค์ประกอบและจำนวนของกรรมการสภามหาวิทยาลัย ที่มาของนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย ที่ต้องให้ไม่เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนในทุกด้านระหว่างอธิการบดีกับสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยต้องคำนึงถึงบทบาทหน้าที่ในฐานะเป็นผู้การกำกับ ดูแลในการบริหารมหาวิทยาลัยบนพื้นฐานธรรมาภิบาล การบริหารสภามหาวิทยาลัยต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย รวมทั้งสภามหาวิทยาลัยต้องมีระบบการประเมิน และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยที่ทำให้เกิดการยอมรับ โปร่งใสและเชื่อถือทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

Abstract

The research on the status of the organization structure system according to the Burapha University Act 2007 that affects good governance. With the objective of studying the status Organization structure system and operation of the University Council according to Burapha University Act 2007 and proposed guidelines for improvement and amendment of the Burapha University Act 2007, regulations, regulations, announcements and other related matters In the research study, it is a documentary research from the University Council minutes since 2008 - 2016 and analyze and synthesize the academic papers related to the University Council Found that Burapha University needs to improve Burapha University Act 2007 on issues related to the University Council. Especially the composition and number of the University Council members, The source of the President of the University Council and the University Council that must not cause conflicts in all aspects between the president and the university council The University Council must take into account its role as supervisor. Take care of university administration based on good governance. The administration of the university council must take into account the stakeholders involved with the university. Including the University Council must have an assessment system and monitor the operation of the University Council that makes acceptance Transparent and reliable both inside and outside the university.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณเงินรายได้ (เงินอุดหนุนจากรัฐบาล) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มหาวิทยาลัยบูรพา ผ่านสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ เลขที่สัญญา 1/2560

Acknowledgment

This work was financially supported by the Research Grant of Burapha University through National Research Council of Thailand (Grant no. 1/2560).

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	
ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย	2
ขอบเขตของการวิจัย	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
ระยะเวลาในการทำวิจัย	3
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม	
หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ	4
หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา	5
การบริหารจัดการสภามหาวิทยาลัยในต่างประเทศ	6
หลักการในการกำกับสภามหาวิทยาลัย	9
ปฏิรูปสภามหาวิทยาลัย	10
การประเมินสภามหาวิทยาลัย	10
การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา	13
จรรยาบรรณของสภามหาวิทยาลัย	13
หลักการและแนวคิดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของสภามหาวิทยาลัย	14
บทที่ 3 วิธีการศึกษา	
แหล่งข้อมูลในการศึกษา	17
วิธีการรวบรวมข้อมูล	17
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
สถานภาพ ระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550	18
แนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง	38
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
ข้อเสนอแนะ	42
ผลผลิตจากรายงานวิจัย	42
บรรณานุกรม	43
ประวัติการทำงาน	45

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 จำนวนการออกระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งสภามหาวิทยาลัย และประกาศ มหาวิทยาลัยบูรพา ในแต่ละปี	38

บทที่ 1 บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตามมาตรา 36 ให้สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคลและอาจจัดเป็นส่วนราชการหรือเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ยกเว้นสถานศึกษาเฉพาะทางตามมาตรา 21 ให้สถานศึกษาดังกล่าว ดำเนินกิจการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาการศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งสถานศึกษานั้นๆ วรรคหนึ่ง ต้องการจะบอกว่าสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปริญญา จะมีฐานะเป็นนิติบุคคล ซึ่งในทางกฎหมายมหาชน หมายถึง มีฐานะเทียบเท่ากรม มีอำนาจในการบริหารเท่ากับกรม ส่วนในความหมายของกฎหมายแพ่ง หมายความว่า มีตัวตน สามารถกระทำการผูกพันด้านสัญญาและกิจการอื่นๆ ได้ เช่น บุคคลนอกจากนั้นวรรคหนึ่งต้องการจะบอกว่า สถานศึกษาในระดับดังกล่าว อาจจัดเป็นส่วนราชการ ดังที่มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีฐานะอยู่แล้ว หรือจะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ เช่น มหาวิทยาลัยที่ออกนอกระบบราชการก็ได้ วรรคสองของมาตรา 35 เป็นอำนาจระบบการบริหารของสถาบันการศึกษาระดับปริญญาทั้งหลาย ซึ่งจะต้องมีกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งของตนเอง

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ประกาศใช้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 5ก วันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2551 มหาวิทยาลัยบูรพามีฐานะเป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐ ซึ่งไม่เป็นส่วนราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการและกฎหมายว่าด้วยการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และไม่ป็นรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณและกฎหมายอื่น ให้มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันการศึกษาและการวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาดำเนินการและส่งเสริมงานวิจัยเพื่อสร้างและพัฒนาองค์ความรู้และเทคโนโลยี ให้บริการทางวิชาการทะนุบำรุงศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา รวมทั้งการสนับสนุนกิจกรรมของรัฐและท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินการของมหาวิทยาลัยต้องให้ความสำคัญกับความเป็นเลิศและเสรีภาพทางวิชาการ ความจำเป็นและความต้องการตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของไทย ความเสมอภาคทางการศึกษาของประชาชน ความมีคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่ไปกับความรู้ทางวิชาการ และความใฝ่เรียนรู้ตลอด สำหรับการดำเนินการของมหาวิทยาลัยกำหนดให้สภามหาวิทยาลัยเป็นผู้ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย โดยที่สภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรสูงสุดที่จะกำหนดและกำกับนโยบายดูแลการบริหารจัดการให้เกิดการปฏิบัติตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลเป็นสภามหาวิทยาลัยที่ต้องเป็นผู้กำกับ (Governing Board) ที่ต้องพิทักษ์ธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อให้การบริหารและการจัดการที่ดีตามระบบคุณธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และแทน พิธิยานุวัฒน์,2556)

ด้วยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 2/2559 เรื่อง กำหนดรายชื่อสถาบันอุดมศึกษาอื่น ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 39/2559 เรื่อง การจัด

ระเบียบและแก้ไขปัญหาดธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ลงวันที่ 12 กรกฎาคม พุทธศักราช 2559 คณะกรรมการอุดมศึกษาได้รายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการว่ายังมีสถาบันอุดมศึกษาบางแห่งประสบปัญหาความขัดแย้งภายในสถาบันอุดมศึกษาจนไม่อาจที่จะแก้ไขปัญหาให้ลุล่วงไปได้ ด้วยมาตรการปกติ ซึ่งหากปล่อยให้การแก้ไขปัญหาล่าช้าออกไปจะทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบการศึกษาหรือนิสิตนักศึกษาจำนวนมาก โดยมหาวิทยาลัยบูรพาเป็นหนึ่งในสถาบันอุดมศึกษาที่มีผลบังคับตามคำสั่งดังกล่าว มหาวิทยาลัยบูรพาได้มีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สกอ.1441/2559 เรื่อง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งหน้าที่และแต่งตั้งบุคคลให้ปฏิบัติหน้าที่ในมหาวิทยาลัยบูรพาอาศัยอำนาจตามความในข้อ 9 ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 39/2559 เรื่อง การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาดธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา สั่ง ณ วันที่ 12 กรกฎาคม พุทธศักราช 2559 โดยมีคำสั่งให้นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยบูรพาพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีหรือผู้รักษาการแทนอธิการบดี และรองอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2559 โดยที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้แต่งตั้งคณะบุคคลปฏิบัติหน้าที่แทนสภามหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย รองศาสตราจารย์อานนท์ เทียงตรง เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการอีก 9 ท่าน ได้แก่ ศาสตราจารย์กิตติคุณสมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ศาสตราจารย์สุรพล นิติไกรพจน์ ศาสตราจารย์สุนทร บุญญาธิการ รองศาสตราจารย์สมนธ์ สกลไชย รองศาสตราจารย์สมนึก อีระกุลพิศุทธิ์ นายบุญปลุก ชายเกตุ พลตำรวจตรี ชุมศักดิ์ พลฤษาพงษ์ รองศาสตราจารย์สนธิ เตชานันท์ และรองเลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา กำหนดอำนาจและหน้าที่ ให้ปฏิบัติหน้าที่สภามหาวิทยาลัยบูรพาตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และจัดระเบียบและแก้ไขธรรมาภิบาลในมหาวิทยาลัยบูรพาตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 39/2559 เรื่อง การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาดธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ลงวันที่ 12 กรกฎาคม พ.ศ.2559 รวมทั้งแต่งตั้งรองศาสตราจารย์สมนึก อีระกุลพิศุทธิ์ ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษา วิเคราะห์ และทบทวนเหตุผล เงื่อนไข และปัจจัยต่างๆที่เกิดขึ้นที่ผ่านมา ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้จะวิเคราะห์สถานภาพ ระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาดังปี พ.ศ.2551 - พ.ศ.2559 เท่านั้น และจะเสนอแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานภาพ ระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550
2. เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นการดำเนินการวิจัยเชิงเอกสาร ดังนั้นจะวิเคราะห์สถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ในช่วงเวลาตั้งปี พ.ศ.2551 - พ.ศ.2559 จากรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย และการทบทวนเอกสารวิชาการต่างๆที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การทบทวนการดำเนินการของสภามหาวิทยาลัยที่เป็นข้อมูลพื้นฐานที่นำไปใช้ในการพัฒนา ปรับปรุงการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในอนาคต

ระยะเวลาในการทำวิจัย

ระยะเวลาในการทำวิจัย 12 เดือน นับตั้งแต่วันที่ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการ (วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ.2559 ถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2560)

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (มปป) ได้กำหนดหลักการกลางมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ซึ่งมีรายละเอียดสำคัญดังนี้

1. มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีสถานภาพเป็นหน่วยงานของรัฐและเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการและไม่เป็นรัฐวิสาหกิจ อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และยังคงได้รับการจัดสรรงบประมาณตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณในจำนวนที่เพียงพอที่จำเป็นต่อการประกันคุณภาพการศึกษา

2. การดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ทั้งการผลิตบัณฑิต การวิจัยการบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรม ต้องมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความต้องการของสังคม นโยบายของรัฐบาลและแผนการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ การผลิตบัณฑิตต้องให้โอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนโดยไม่เลือกปฏิบัติ

3. ความคล่องตัวของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามกลไกของสภามหาวิทยาลัยที่จะกำหนดระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารจัดการในเรื่องต่าง ๆ ได้เองภายใต้กรอบแห่งพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยแต่ละแห่ง

4. สภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัย กำหนดให้องค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัยจะต้องมาจากบุคคลภายนอกมากกว่าบุคคลภายใน และกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่มาจากบุคคลภายนอก ๑ คน ซึ่งจะต้องสรรหาจากรายชื่อที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาเสนอ โดยการบริหารมหาวิทยาลัยให้อธิการบดีเป็นผู้บริหารสูงสุด มีหน้าที่บริหารมหาวิทยาลัยภายใต้การกำกับดูแลของสภามหาวิทยาลัยการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยและอธิการบดีต้องเป็นกระบวนการที่โปร่งใส ไม่ใช้วิธีการเลือกตั้ง แต่ให้ใช้วิธีการสรรหาตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย

5. การบริหารมหาวิทยาลัยให้ใช้หลักบริหารจัดการที่ดี (Goodgovernance) ในการออกระเบียบ ข้อบังคับและแนวทางในการดำเนินกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัย

6. การบริหารงานบุคคล เมื่อเปลี่ยนสถานภาพไปเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐแล้วข้าราชการและลูกจ้างประจำของมหาวิทยาลัยสามารถเลือกสถานภาพได้ตามความสมัครใจ หากสมัครใจเปลี่ยนสถานภาพภายหลังกฎหมายใช้บังคับก็จะมีสถานภาพเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย และให้คงสิทธิการเป็นสมาชิกกองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ และสิทธิประโยชน์อื่นตามที่รัฐกำหนด ซึ่งการบริหารงานบุคคลให้ตราเป็นข้อบังคับโดยมีองค์กรบริหารงานบุคคลที่บุคลากรมีส่วนร่วมยึดหลักการบริหารในระบบคุณธรรม (Merit system) มีระบบการประเมินผลการทำงานของบุคลากรที่โปร่งใส

7. งบประมาณและทรัพย์สิน ให้รัฐบาลจัดสรรเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่มหาวิทยาลัยเป็นจำนวนที่เพียงพอ เพื่อดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาลและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยให้ถือเป็นเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย กรณีรายได้ไม่เพียงพอก็บรายจ่ายและมหาวิทยาลัยไม่สามารถหา

เงินสนับสนุนจากแหล่งอื่นได้ รัฐพึงจัดสรรงบประมาณให้แก่มหาวิทยาลัยเท่าที่จำเป็น ทั้งนี้ รายได้ของมหาวิทยาลัยไม่ต้องนำส่งกระทรวงการคลังมหาวิทยาลัยสามารถถือกรรมสิทธิ์ในอสังหาริมทรัพย์ได้ รวมทั้งอสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้ทูลให้หรือได้มาโดยการซื้อด้วยเงินรายได้ของมหาวิทยาลัยไม่ถือเป็นที่ราชพัสดุ และให้เป็นกรรมสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยโดยให้มหาวิทยาลัยมีอำนาจปกครอง ดูแล บำรุงรักษา ใช้ จัดหาประโยชน์จากที่ราชพัสดุได้ และรายได้ที่เกิดขึ้นให้ถือเป็นรายได้ของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยต้องมีระบบบริหารการเงินและระบบบัญชีที่มีประสิทธิภาพ โดยไม่ขัดแย้งกับมาตรฐานและนโยบายการบัญชีที่รัฐกำหนดการจ่ายเงินต้องทำเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีโดยการอนุมัติของสภามหาวิทยาลัย และมีกลไกตรวจสอบการใช้จ่ายเงินภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

8. การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ให้สภามหาวิทยาลัยมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันระหว่างส่วนงานภายในมหาวิทยาลัย และระหว่างสถาบันการศึกษา ชุมชน สถานประกอบการและหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน

9. การบริหารงานวิชาการของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามหลักเสรีภาพทางวิชาการ โดยให้การดำเนินการเสรีสิ่งทีสภามหาวิทยาลัยมากที่สุด ทั้งนี้ จะต้องสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานทางวิชาการที่รัฐกำหนด โดยให้สภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการทำวิจัย และนำผลงานวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม ชุมชน และประเทศชาติ

10. การกำกับ ตรวจสอบ ให้มีการกำกับ ตรวจสอบโดยกลไกภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

10.1 การกำกับ ตรวจสอบภายใน ให้สภามหาวิทยาลัยวางระเบียบและกลไกเพื่อควบคุม ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย โดยให้ประชาคมในมหาวิทยาลัยมีส่วนร่วม

10.2 การกำกับ ตรวจสอบภายนอก ให้กระทำโดยสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน กลไกงบประมาณ นโยบายของรัฐบาล และระบบการรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

รัฐมนตรีมีอำนาจและหน้าที่กำกับดูแลโดยทั่วไปซึ่งกิจการของมหาวิทยาลัย ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวกับมหาวิทยาลัย ในกรณีที่มีการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยขัดต่อความสงบเรียบร้อย ศีลธรรมอันดี หรือมีความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในมหาวิทยาลัย หากปล่อยทิ้งไว้จะเกิดความเสียหายต่อสังคมและประเทศชาติโดยรวม ให้รัฐมนตรีที่กำกับดูแล นำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการ

หลักธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี (2557) ได้ให้ความหมายของธรรมาภิบาล คือ การปกครอง การบริหาร การจัดการ การควบคุมดูแล กิจการต่าง ๆ ให้ เป็นไปในครรลองธรรม นอกจากนี้ยังหมายถึงการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสามารถนำไปใช้ได้ทั้งภาครัฐ และเอกชน ธรรมที่ใช้ในการบริหารงานนี้ มีความหมายอย่างกว้าง กล่าวคือ หากได้มีความหมายเพียง หลักธรรมทางศาสนาเท่านั้น แต่รวมถึง ศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และความถูกต้องชอบธรรม ทั้งปวง ซึ่งวิญญูชนพึงมีและพึงประพฤติ

ปฏิบัติ อาทิ ความโปร่งใสตรวจสอบได้ การปราศจากการ แทรกแซงจากองค์กรภายนอก เป็นต้น หลักธรรมาภิบาล ประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักสำนึกรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ธรรมาภิบาล เป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ด้วยเหตุเพราะ ช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ อาทิ พนักงานต่างทำงานอย่าง ซื่อสัตย์สุจริตและขยันหมั่นเพียร ทำให้ผลประกอบการขององค์กรธุรกิจนั้นขยายตัว นอกจากนี้แล้วยัง ทำให้บุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้อง ศรัทธาและเชื่อมั่นในองค์กรนั้น ๆ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาด้านต่าง ๆ ต่อเนื่อง เช่น องค์กรที่โปร่งใส ย่อมได้รับความไว้วางใจในการร่วมทำธุรกิจ รัฐบาลที่โปร่งใสตรวจสอบ ได้ ย่อมสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชน ตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพของรัฐบาล และความเจริญก้าวหน้าของประเทศ เป็นต้น ทั้งนี้ ยังมีอีกแนวคิดหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องธรรมาภิบาล คือ ธรรมาภิบาลเป็นเรื่องการวางกลไกให้ เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพผลการวางโครงสร้าง ในขณะที่อีกด้านหนึ่งของเหรียญคือ เรื่องตัวบุคคล เป็นเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ธรรมาภิบาลเป็นการวางระบอบวางโครงสร้างเพื่อควบคุมให้คนไม่ ประพฤติปฏิบัติ แต่จริยธรรมจะลึกกว่านั้น โดยมีการปลูกฝังจิตสำนึก ต้องไม่ทุจริต ไม่ประพฤติมิชอบ ทั้งสองด้านจะต้องไปด้วยกันจึงจะยั่งยืน

ลัดดา ผลวัฒนะ (2557) ได้กล่าวว่า มหาวิทยาลัยในฐานะเป็นสถานศึกษาที่มีส่วนสำคัญต่อการสร้างคนในชาติ จะต้องเป็นผู้นำและเป็นต้นแบบที่ดีในการนำธรรมาภิบาลมาใช้สำหรับการบริหารจัดการเพื่อชี้แนะสังคมว่าธรรมาภิบาลนั้นจะสร้างสังคมที่ดีได้อย่างไร เพราะธรรมาภิบาลเป็นองค์ประกอบสำคัญของทุกองค์การที่ไม่่ว่าภาครัฐหรือเอกชนต้องนำไปปฏิบัติใช้ เนื่องจาก “ธรรมาภิบาล” เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติต่อกันในทุกองค์การ ธรรมาภิบาลเป็นหลักการที่นำมาใช้บริหารงานด้วยเหตุเพราะช่วยสร้างสรรค์และส่งเสริมองค์กรให้มีศักยภาพและประสิทธิภาพ หากต้นแบบทางการศึกษาโดยเฉพาะมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถาบันที่ให้ความรู้เพื่อสร้างคนเพื่อไปพัฒนาประเทศชาติ เป็นต้นแบบที่ดีในการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารมหาวิทยาลัยแล้ว ก็ย่อมทำให้องค์การหรือสถาบันนั้นๆ ได้รับความศรัทธาและความเชื่อมั่น องค์กรที่โปร่งใсы่อมได้รับความไว้วางใจจากสังคมและประชาชนทุกภาคส่วนตลอดจนส่งผลดีต่อเสถียรภาพขององค์การและความเจริญก้าวหน้าของประเทศต่อไป

การบริหารจัดการสภามหาวิทยาลัยในต่างประเทศ

วิจารณ์ พาณิช (2552) ได้กล่าวถึงแนวทางการทำงานของสมาชิกสภามหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักร ในประเด็นบทบาทของสภามหาวิทยาลัยที่ต้องทำหน้าที่อย่างเข้มแข็ง เพื่อกำหนดทิศทาง เป้าหมาย และดูแลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ กำหนดความประพฤติที่ดีของกรรมการสภามหาวิทยาลัย ได้แก่ ไม่เห็นแก่ตัว มีความมั่นคงในจริยธรรม มีเป้าหมายชัดเจน ตรวจสอบได้ เปิดเผย ซื่อสัตย์ และมีภาวะผู้นำ รับผิดชอบต่อหน้าที่อย่าง โดยเฉพาะการเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งแสดงบทบาท ความรู้ ความสามารถต่อมหาวิทยาลัยอย่างจริงจัง สภามหาวิทยาลัยต้องจัดทำประกาศหน้าที่หลักของสภามหาวิทยาลัยให้ชัดเจน และประชาสัมพันธ์ สื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับทราบอย่างทั่วถึง กรรมการสภามหาวิทยาลัย

แต่ละคนต้องทำหน้าที่เพื่อผลประโยชน์ส่วนรวมของสถาบัน ไม่ใช่ทำตัวเป็นผู้แทนปกป้องผลประโยชน์ของคนบางกลุ่มและจะต้องมีการเปิดเผยผลประโยชน์ของกรรมการแต่ละคนอย่างกว้างขวาง สำหรับโครงสร้างของสภามหาวิทยาลัย ได้กำหนดจำนวนกรรมการสภาฯ ไม่เกิน ๒๕ คน และมีการกระจายของความถนัดอย่างเหมาะสม เพื่อให้ทำหน้าที่ได้ดีและครบถ้วน และมีความน่าเชื่อถือในสายตาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก มีจำนวนมากกว่ากรรมการที่เป็นบุคลากรของมหาวิทยาลัย และต้องมีคณะกรรมการสรรหา ทำหน้าที่สรรหากรรมการสภามหาวิทยาลัย ตามปกติมีนายกสภามหาวิทยาลัย เป็นประธาน เมื่อมีตำแหน่งว่าง คณะกรรมการสรรหา จะต้องระบुकคุณสมบัติและทักษะจำเพาะที่ต้องการและประกาศอย่างกว้างขวาง ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในการสรรหานายกสภาฯ ต้องเขียนหน้าที่ที่ต้องทำอย่างชัดเจน รวมทั้งระบุเวลาที่จะต้องใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ รวมทั้งนายกสภาฯ ต้องดูแลให้กรรมการใหม่ได้รับการบรรยายสรุปกิจการของมหาวิทยาลัย (induction) และกรรมการทุกคนได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะเพื่อใช้ในการทำหน้าที่กรรมการสภาฯ อย่างต่อเนื่อง (professional development) รวมทั้งให้มีเงินใช้จ่ายเพื่อการนี้เพียงพอ เลขาธิการสภาฯ มีหน้าที่รับผิดชอบว่ามีการดำเนินการตามกระบวนการขั้นตอนของการประชุมสภาฯ ที่กำหนด เอกสารประกอบการประชุมต้องมีเพียงพอ และส่งก่อนการประชุมให้กรรมการมีเวลาอ่านศึกษามาล่วงหน้า สภามหาวิทยาลัยทั้งองค์คณะมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอนเลขาธิการสภาฯ เอกสารรายงานการประชุมสภาฯ และเอกสารประกอบการประชุมสภาฯ ควรเปิดเผยได้อย่างกว้างขวาง ยกเว้นเอกสารลับ

วิจารณ์ พานิช (2554) องค์ประกอบคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยแตกต่างกันในแต่ละประเทศ และแม้ในประเทศเดียวกันก็แตกต่างกัน รวมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา หลักการ คือ เป็นองค์ประกอบและจำนวนสมาชิกที่ทำหน้าที่ Governance ได้ดี ทำให้เกิด การกำกับที่ดี มีการรับผิดชอบ และทำให้เกิดความสามารถในการแข่งขันกับสถาบันในประเทศ หรือรวมทั้งในต่างประเทศด้วยหลักการคือให้ได้กรรมการสภาฯ ที่ทำหน้าที่เป็นองค์คณะที่เข้มแข็ง การได้มาอาจโดยการแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง ที่มักมักเป็นคนนอกมหาวิทยาลัย แต่บางแห่งก็มีคนในเป็นสมาชิกที่มีสิทธิ์ลงคะแนนเสียงก็มี เป็นสมาชิกที่ไม่มีสิทธิ์ลงคะแนนเสียงก็มี ที่แปลกคือในสหรัฐอเมริกา การมีผู้แทนนักศึกษาในสภามหาวิทยาลัย พบบ่อยกว่ามีอาจารย์ในสภาฯ ในสหราชอาณาจักร ก่อนปี ค.ศ. 1992 กรรมการสภาฯ ประกอบด้วยคนนอกเป็นส่วนใหญ่ แต่หลังจากนั้น แบ่งออกเป็นกลุ่มได้แก่ คนนอก (ที่เรียกว่า Independent Members) เจ้าหน้าที่อาวุโสของมหาวิทยาลัย ตัวแทนอาจารย์ ตัวแทนศิษย์เก่า ตัวแทนนักศึกษา จำนวนกรรมการที่เหมาะสมที่สุด ที่แต่ละประเทศ หรือองค์กรแนะนำไม่เท่ากัน เกณฑ์มากที่สุดอาจอยู่ที่ ๒๑, ๒๔, ๒๕ จำนวนที่เหมาะสมอยู่ระหว่าง ๑๒ - ๑๔ ในออสเตรเลีย ขนาดของสภาฯ เล็ก จำนวน ๕ - ๗ - ๙ คน ขนาดของคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยไม่สำคัญเท่า group dynamics ระหว่างกรรมการ

เปรี๊อง กิจรัตน์ภร (2555) ได้กล่าวว่าแนวทางที่สภามหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกาจะมีบทบาทในการสนับสนุนเพื่อสร้างผู้นำสถาบันอุดมศึกษาในการบริหารมหาวิทยาลัยอนาคตได้ 10 ประการ ดังนี้

1. ค่านิยม (Values) คณะกรรมการต้องกำหนดและยึดถือค่านิยมที่เข้าใจง่าย แต่ได้ผ่านการเลือกสรรมาแล้วเป็นอย่างดี ค่านิยมเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการทำงานของคณะกรรมการสภาสถาบัน โดยสมาชิกต้องมีความเชื่อมั่นในค่านิยมที่กำหนดร่วมกัน ปฏิบัติตามค่านิยมและตรวจสอบตัวเองอย่างสม่ำเสมอ

2. ความเป็นเอกภาพ (Unity) คณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยต้องแสดงความคิดเห็นสู่สาธารณชนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนี้มีพื้นฐานมาจากการตกลงใจของความคิดที่หลากหลาย ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจอย่างสอดคล้องอย่างใดอย่างหนึ่งหากคณะกรรมการไม่ได้แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน จะส่งผลให้คณะกรรมการขาดเอกภาพในการนำองค์กร โดยคณะกรรมการสภาเข้าร่วมทำงานในฐานะอาสาสมัครและไม่มีอำนาจในการบริหาร แต่เป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินงาน

3. การตัดสินใจ (Decisions) แม้การตัดสินใจของกรรมการมีน้อยครั้ง การตัดสินใจต้องเห็นพ้องตรงกันทั้งหมด แม้การตัดสินใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอาจใช้เวลานาน แต่ควรใช้เวลาโดยให้ความสำคัญกับความคิดเห็นของสมาชิกและอภิปรายเพื่อให้การตัดสินใจเป็นอันหนึ่งอันเดียว ไม่ควรมีฝ่ายแพ้หรือชนะ เพราะอาจทำให้เกิดความขัดแย้งได้

4. การมอบอำนาจ (Empowerment) โดยทั่วไปในอดีต คณะกรรมการมักทำหน้าที่อนุมัติแผนงานและเรื่องต่าง ๆ ที่ถูกเสนอ หลายครั้งที่คณะกรรมการใช้เวลาไปกับรายละเอียดในการวางแผนและดำเนินงานที่ไม่จำเป็น นอกจากนี้ยังจำกัดการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของผู้ที่ทำงานบริหาร คณะกรรมการจึงควรกำหนดกรอบนโยบายและกระจายอำนาจให้ผู้ปฏิบัติมากขึ้น

5. นโยบาย (Policy) การแสดงภาวะผู้นำของสภานั้น ควรแสดงออกมาในรูปของการกำหนดนโยบาย โดยเป็นไปอย่างรอบคอบ มีความแจ่มแจ้ง และสามารถนำไปปฏิบัติได้ตรงตามความต้องการ ควรเป็นนโยบายที่ให้อิสระและกระจายอำนาจ แต่ในเวลาเดียวกันควรมีการกำหนดข้อจำกัดไว้อย่างชัดเจน นโยบายแต่ละเรื่องควรเน้นการใช้ทรัพยากรและกำลังคนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและภารกิจของมหาวิทยาลัย

6. วิสัยทัศน์ (Vision) คณะกรรมการควรกำหนดวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนเข้าใจง่ายและมีความเหมาะสมเพื่อนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จในอนาคต คณะกรรมการต้องเชื่อมั่นว่าวิสัยทัศน์จะนำองค์กรไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการ

7. ข้อจำกัด (Limitation) ในการทำงานนั้นต้องมีการกำหนดข้อจำกัดและขอบเขตของอำนาจในการดำเนินงานของบุคคลทุกกลุ่มอย่างชัดเจน เพื่อป้องกันความเสียหายที่เกิดจากการใช้อำนาจเกินขอบเขต การมอบอำนาจให้กับอธิการบดีในการใช้ทรัพยากร กฎหมาย และกระบวนการต่าง ๆ ที่ถูกต้องเหมาะสม ภายใต้กรอบที่ชัดเจนจะทำให้บรรลุเป้าหมายได้ง่ายขึ้น

8. กระบวนการ (Process) คณะกรรมการเป็นผู้กำหนดค่านิยม บรรทัดฐานสำหรับพฤติกรรมสำหรับบุคลากร กรอบการดำเนินงานต่าง ๆ และเกณฑ์แสดงผลสำเร็จของงานในขณะที่นโยบายอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงได้เสมอ แต่ค่านิยม บรรทัดฐานของความประพฤติและการดำเนินงานนั้น เป็นสิ่งที่จะต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

9. บุคลากร (Personnel) คณะกรรมการสภาเป็นผู้เลือก และประสานงานในการทำงานร่วมกับบุคลากรเพียงคนเดียว คือ อธิการบดี ในเวลาเดียวกัน อธิการบดีก็เป็นหนึ่งในคณะกรรมการ

สภามหาวิทยาลัยด้วย โดยที่อธิการบดีเป็นผู้ที่ได้รับมอบอำนาจการบริหารมหาวิทยาลัยและเป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างนโยบายจากสภาและบุคลากรในทุกระดับของมหาวิทยาลัย

10. ตัวชี้วัด (Metrixs) สมรรถนะในการทำงานของอธิการบดีควรได้รับการสังเกตอย่างถี่ถ้วน โดยใช้เกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมซึ่งระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจนโดยเน้นไปที่การวัดความก้าวหน้าเพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ และควรศึกษาข้อมูลต่าง ๆ เพื่อชี้วัดระดับความสำเร็จและความก้าวหน้าของมหาวิทยาลัย

หลักการในการกำกับสภามหาวิทยาลัย

วิจารณ์ พานิช (2554) กล่าวว่าจากแนวโน้มโลกพบว่าการจัดการและกำกับดูแลมหาวิทยาลัยได้นำหลักการทางธุรกิจมาใช้มากขึ้น แต่มีเป้าหมายสำคัญคือ “ไม่มีเป้าหมายผลกำไร” และจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการแนวใหม่ ดังนั้นสภามหาวิทยาลัยต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำและกำกับดูแล 3 มิติ ได้แก่

1. Fiduciary Mode : stewardship หน้าที่ต่อสินทรัพย์ที่จับต้องได้
2. Strategic Mode : strategic partner ความสัมพันธ์กับฝ่ายบริหาร
3. Generative Mode : “นำจากข้างหลัง” ทำให้เกิดเป้าหมายใหม่

ทั้งนี้ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยถือเป็นพลัง 4 ด้าน ขององค์กร ได้แก่ การเป็นแหล่งการเรียนรู้สำคัญของบุคลากรในองค์กร การเป็นแหล่งที่สร้างความน่าเชื่อถือให้องค์กร การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับองค์กรภายนอก และการสร้างความสัมพันธ์ภายในสภามหาวิทยาลัยรวมทั้งฝ่ายบริหาร ซึ่งเป็นไปเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในองค์กรโดยยึดหลักการทำงานเป็นองค์คณะบุคคลหลักการกำกับดูแลที่ดี 15 ประการ

1. บ่มเพาะวิสัยทัศน์ ส่งเสริมให้คนในองค์กรกล้าฝัน และร่วมกันทำให้เป็นวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและมีความจำเพาะ
2. ระบุคุณค่าขององค์กรอย่างชัดเจน การตัดสินใจเป็นเรื่องๆ ไม่สำคัญเท่ากับการกำหนดคุณค่าภาพรวมขององค์กร
3. ทำให้องค์กรมุ่งเป้าภายนอกองค์กร ตามปกติผู้คนในองค์กรมีแนวโน้มจะคิด-ปฏิบัติเรื่องที่เป็นเป้าหมายภายใน บอร์ดต้องซักจูงกึ่งบังคับให้ต้องเน้นคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียภายนอก
4. ส่งเสริมให้เป็นองค์กรที่เน้นผลลัพธ์ เน้นผลลัพธ์ที่ตรงกับปณิธานความมุ่งมั่นขององค์กร
5. แยกแยะเรื่องใหญ่ออกจากเรื่องเล็ก
6. ทำให้มีการคิดไปข้างหน้า (forward-looking / futuristic)
7. ส่งเสริมการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (proactive)
8. ส่งเสริมให้มีการคิดแตกต่างหลากหลาย โดยมีความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน (Diversity & Unity)
9. กำหนดความสัมพันธ์กับผู้เกี่ยวข้องที่หลากหลาย เช่น ลูกค้า ผู้ถือหุ้น เพื่อนบ้าน และเจ้าหน้าที่
10. กำหนดกติกาในการทำหน้าที่ของบอร์ด คือบอร์ดต้องสร้างวินัยให้ตนเองปฏิบัติ
11. กำหนดบทบาทของบอร์ด ในเรื่องต่างๆ อย่างชัดเจน ให้สมาชิกของบอร์ดพูดเหมือนกัน

คือสมาชิกบอร์ด พูดและทำเป็นองค์คณะ ไม่ใช่เป็นปัจเจก

12. กำหนดว่าต้องการสารสนเทศอะไรบ้าง เพื่อการทำหน้าที่ สารสนเทศต้องเหมาะสม ไม่มากไม่น้อยเกินไป และนำเสนอในเวลาที่เหมาะสม รวมทั้งต้องไม่ใช่สารสนเทศที่ไม่ตรงความจริง

13. ทำหน้าที่กำกับดูแลอย่างพอดี ไม่ตึงเกินไป (Overcontrol) และไม่หลวมเกินไป (Undercontrol)

14. ใช้เวลาของบอร์ดอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อองค์กร

15. ทำหน้าที่อย่างมีพลัง และสร้างสรรค์ ไม่เป็นอุปสรรคต่อฝ่ายบริหาร

การกำกับดูแลที่ดีนั้นต้องทำให้เกิดวิสัยทัศน์ที่ดีและถูกต้องเป็นอันดับแรก อาจกล่าวได้ว่า สภามหาวิทยาลัยมีหน้าที่ชี้เป้าเป็นหลักใหญ่ ดังนั้นสภามหาวิทยาลัยและฝ่ายบริหารต้องมีการแบ่งหน้าที่กันทำ โดยสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่กำกับด้านนโยบายแต่ไม่ใช่อำนาจสั่งการโดยตรง ไม่ล่วงล้ำ และฝ่ายบริหารซึ่งเป็นตัวแทนองค์กรทำหน้าที่ในการนำนโยบายนั้นไปปฏิบัติโดยใช้การสั่งการตามลำดับชั้น ดังนั้นสภามหาวิทยาลัยอาจต้องดำเนินการจัดกลุ่มหน้าที่ในการกำกับดูแลฝ่ายบริหาร สามารถสรุปได้ว่าหลักการของสภามหาวิทยาลัย คือ ต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม กำกับการทำงานของสภา สร้างความสัมพันธ์ระหว่างสภา ฝ่ายบริหาร และฝ่ายดำเนินการ สนับสนุนการดำเนินงานของฝ่ายบริหารให้คล่องตัว ยืดหยุ่น มีอิสระและริเริ่มสร้างสรรค์ โดยการกำหนดข้อห้ามในการปฏิบัติเป็นกฎเกณฑ์

ปฏิรูปสภามหาวิทยาลัย

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2554) ได้กล่าวว่าการปฐมบทการปฏิรูปอุดมศึกษา คือการปฏิรูปสภามหาวิทยาลัยซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดในการกำหนดและกำกับนโยบาย กำกับดูแล การบริหารและการจัดการให้มีการปฏิบัติตามนโยบายและพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล เป็นสภาผู้กำกับที่พิทักษ์อัตตาภิบาลและธรรมาภิบาล เพื่อให้การบริหารสถาบันอยู่ในครรลองของการบริหารและการจัดการที่ดีตามระบบ อิสระ มีคุณธรรม โปร่งใสและตรวจสอบได้ ดังนั้นการปฏิรูปสภามหาวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปอุดมศึกษา คือ สภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรสูงสุดที่กำหนดและกำกับนโยบายดูแลการบริหารจัดการให้เกิดการปฏิบัติตามนโยบายและพันธกิจของมหาวิทยาลัยอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเป็นสภาผู้กำกับ ที่พิทักษ์ความเป็นอิสระหรืออัตตาภิบาลและ ธรรมาภิบาล เพื่อให้การบริหารและการจัดการที่ดีตามระบบอิสระมีคุณธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ สภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรกำกับดูแลการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย โดยมีอธิการบดีเป็นผู้บริหารสูงสุด สภามหาวิทยาลัยรับผิดชอบด้านกำกับ คือ การกำกับดูแลวงกรอบนโยบาย และอธิการบดีรับผิดชอบเรื่อง การบริหาร คือการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการที่จะปฏิรูปมหาวิทยาลัยให้บรรลุความเป็นเลิศ จำเป็นต้องมีการปฏิรูปสภามหาวิทยาลัยให้มีความเป็นอิสระ คล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ มีประสิทธิภาพและมีความสัมพันธ์ในการทำงานกับอธิการบดีและผู้บริหารระดับสูงดียิ่งขึ้นโดยมุ่งหวังที่จะสร้างความเข้มแข็ง ให้กับสภามหาวิทยาลัยและอธิการบดี “ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่างสภามหาวิทยาลัยกับอธิการบดีเป็นฐานะหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์เชิงงานที่ดีต่อกัน”

ดังนั้นกระบวนการ วิธีการที่จะต้องดำเนินการในการปฏิรูปการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย จำเป็นจะต้องดำเนินการดังนี้

1. การจัดองค์กรและบุคลากรของสภา

1.1 สำนักงานสภามหาวิทยาลัย

1.1.1 จัดให้มีรองอธิการบดีฝ่ายกิจการสภามหาวิทยาลัย ทำหน้าที่เลขานุการสภาฯ โดยไม่ทำหน้าที่บริหารอื่น “การจัดให้มีสำนักงานสภามหาวิทยาลัยเป็นหลักการที่ดีในการบริหารจัดการ”

1.1.2 จัดให้มีผู้อำนวยการสำนักงาน พร้อมเจ้าหน้าที่ประจำตามจำนวนที่จำเป็น ขนาดเล็ก กระทัดรัด ประหยัดและมีคุณภาพ

1.2 คณะกรรมการประจำ

1.2.1 คณะกรรมการการเงินและทรัพย์สิน “จะดำเนินการในเชิงนโยบายหลัก จะไม่ดำเนินการทับซ้อนงานในฝ่ายใด”

1.2.2 คณะกรรมการบริหารงานบุคคล

1.2.3 คณะกรรมการตำแหน่งทางวิชาการ

1.2.4 คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล (AUDIT COMMITTEE) เป็นเรื่องสำคัญในการประเมินผลการปฏิบัติงานและการใช้งบประมาณ เพื่อการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษา

1.2.5 คณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย

1.2.6 คณะกรรมการเฉพาะกิจ-แต่งตั้งเป็นครั้งคราวเพื่อกระทำการกิจตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย เฉพาะเรื่องและเฉพาะกาล

2. การประชุมสภามหาวิทยาลัย ประสิทธิภาพประสิทธิผลของการทำงานของสภามหาวิทยาลัยอยู่ที่การประชุม

2.1 ปฏิทินการประชุมสภาที่กำหนดไว้ล่วงหน้าตลอดปี

2.2 ระเบียบวาระประชุมเน้นเรื่องสำคัญที่สภาฯ ต้องอนุมัติเองและเรื่องเชิงนโยบาย : ให้ความสำคัญกับการนำนโยบายจากฝ่ายบริหารหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยเข้าเสนอ

2.3 เอกสารประกอบวาระประชุม สรุปประเด็นชัดเจน มีข้อมูลประกอบครบถ้วนและส่งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 5 วันทำการก่อนวันประชุม : ในทางปฏิบัติสามารถนำระบบ PAPERLESS มาใช้งาน เพื่อการบริหารประสิทธิภาพด้านเวลาในการประชุมให้ดียิ่งขึ้น

3. การเพิ่มพูนสมรรถนะกรรมการสภา

3.1 จัดประชุมทบทวน ติดตามประจำปี : สำหรับผู้บริหารเพื่อวางกรอบแผนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

3.2 ปฐมนิเทศกรรมการสภาใหม่ : เพื่อให้เข้าใจบริบทของสถาบันอุดมศึกษา

3.3 การฝึกอบรม ประชุมสัมมนา

3.4 การจัดให้มีจรรยาบรรณกรรมการสภา

3.5 การปรับปรุงระบบและวิธีการสรรหานายกสภาและกรรมการสภาผู้ทรงคุณวุฒิ

4. การประเมินผล การดำเนินงานของสภา วิเคราะห์บทบาทโดยใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา

4.1 โดยการประเมินตนเอง

4.2 โดยการใช้ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

4.3 โดยผสมระหว่างประเมินตนเองและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

5. กระบวนการที่ใหม่ที่พบในปัจจุบันพบว่า มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่มีการจัดตั้งสำนักงานสภามหาวิทยาลัยและเจ้าหน้าที่ประจำเรียบร้อยแล้ว ในส่วนที่ต้องให้ความสำคัญในการพัฒนาคือ การจัดห้องทำงานให้กับนายกสภามหาวิทยาลัยและห้องทำงานให้กับกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และเห็นควรมีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการดำเนินงานด้านกิจการนักศึกษา” และมีหน้าที่ 4 ประการ

5.1 เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของนักศึกษาที่ได้รับผลกระทบจากนโยบายของมหาวิทยาลัย

5.2 จัดหางบประมาณให้เพียงพอต่อการดำเนินกิจกรรมของนักศึกษา

5.3 ติดตามนโยบายที่สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของนักศึกษา โดยเฉพาะความต้องการที่เกิดจากความแตกต่างของนักศึกษา โดยเฉพาะการขีดเส้นเชิงเศรษฐกิจของรายได้พื้นฐานของครอบครัว

5.4 ส่งเสริมการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยให้เป็นแบบชุมชนนักศึกษา โดยเฉพาะการจัดหอพักนักศึกษาของมหาวิทยาลัยให้มีความเพียงพอและบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสร้างระเบียบวินัยให้กับนักศึกษาและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และแก้ปัญหาสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อตรงับนักศึกษาดังนี้ การปรับตัวของนักศึกษาในช่วงแรกของการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย การทะเลาะวิวาทของนักศึกษา สิ่งเสพติดและสุรา การตั้งครุฑไม่พึงประสงค์ และประเพณีการรับน้องใหม่

6. การรายงานข้อมูลผลการดำเนินงานให้กับสภามหาวิทยาลัย เพื่อร่วมประเมินและติดตามผลการดำเนินงานเป็นส่วนสำคัญอันดับแรกของการเริ่มต้นการปฏิรูปสภามหาวิทยาลัยเพื่อการปฏิรูปอุดมศึกษา

การประเมินสภามหาวิทยาลัย

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และแทน พิชานุวัฒน์ (2556) ได้ให้ความหมายการประเมินสภามหาวิทยาลัย ว่าเป็นกระบวนการก่อให้เกิดสารสนเทศเกี่ยวกับพฤติกรรม และผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในการปฏิบัติตามบทบาท และอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย กรอบการประกันคุณภาพการศึกษาและหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาโครงสร้างและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในฐานะสภากำกับ (Governing Board) ให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้จะมีประโยชน์ต่อสภามหาวิทยาลัยดังนี้

1. ทำให้รู้ว่าสภามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องปรับปรุงการปฏิบัติงานในส่วนต่างๆอย่างไรบ้าง

2. เป็นการวัดความก้าวหน้าของสภามหาวิทยาลัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแผน เป้าหมาย

และวัตถุประสงค์ของสภามหาวิทยาลัย

3. ทำให้มีการปรับปรุงทิศทางของการปฏิบัติงานของสภามหาวิทยาลัยในอนาคต

4. ทำให้ทราบถึงความสำเร็จหรือประสิทธิผลของสภามหาวิทยาลัยมีตัวบ่งชี้อะไรบ้าง

5. เป็นการสร้างความไว้วางใจ การยอมรับ และเป็นสื่อสารระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัย

6. ช่วยให้การกรรมการสภามหาวิทยาลัยแต่ละคนพัฒนาตนเองทำงานให้มีประสิทธิผลมากขึ้น ในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสภามหาวิทยาลัย

การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา

จากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 39/2559 เรื่อง การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา สำหรับการดำเนินการเพื่อจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาแห่งอื่นๆ ที่เป็นอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการการอุดมศึกษานั้น การที่จะรายงานต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ จะต้องเป็นกรณีที่ปรากฏข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบแล้วว่าเข้าข่ายกรณีใดกรณีหนึ่งหรือหลายกรณีรวมกัน ตามข้อ 4 คือ

1. จัดการศึกษาไม่เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษาหรือมาตรฐานหลักสูตรจนอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่นิสิตนักศึกษา ระบบการศึกษา สังคม หรือประเทศชาติ
2. จงใจ หลีกเลียง หรือประวิงการปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับของสถาบันอุดมศึกษา หรือคำสั่งของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการที่สั่งการตามคำสั่งนี้หรือตามกฎหมาย
3. นายกสภาสถาบันอุดมศึกษา กรรมการสภาสถาบันอุดมศึกษา หรือผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษามีพฤติการณ์ส่อไปในทางทุจริต
4. ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งภายในสถาบันอุดมศึกษาจนสภาสถาบันอุดมศึกษาหรือสถาบันอุดมศึกษาไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้

จรรยาบรรณของสภามหาวิทยาลัย

สำหรับแนวคิดของไกรฤทธิ บุญเกียรติ (2554) ได้กล่าวถึงจรรยาบรรณของสภามหาวิทยาลัย ที่ยังเป็นที่ยกเถียงในปัจจุบัน

1. การบริหารแบบล้วงลูก
2. ความล่าช้าในเรื่องที่ไม่สมควร
3. การความเห็นส่วนตัวในที่ประชุม
4. การแยกแยะระหว่างการรักษาความลับกับความโปร่งใส
5. การมีผลประโยชน์ทับซ้อน
 - 5.1 Conflict of Interest หมายถึง การที่ผลประโยชน์ส่วนตัวขัดแย้งกับสถาบันฯ
 - 5.2 อาจเป็นเรื่องเกี่ยวกับเงิน
 - 5.3 นโยบายของสภาเกี่ยวกับข้อมูลที่จะเปิดเผยต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือสาธารณชนดังนั้นนายกสภามหาวิทยาลัยควรมีการตรวจสอบเอกสารหลักฐานต่างๆ ของประเด็นที่จะสรุปเป็นมติของที่ประชุมสภา เพื่อรองรับการตรวจสอบจากแหล่งต่างๆ
 - 5.4 ควรกำหนดเกณฑ์ในการตัดสินใจกรณีเกิดผลประโยชน์ทับซ้อน
 - 5.5 ตัวอย่างการมีผลประโยชน์ทับซ้อนในสภา เช่น ค่าตอบแทนจากตำแหน่ง กรรมการมีส่วนได้เสียกับการรับจ้างงานของมหาวิทยาลัย การฝากคนเข้าเรียนหรือทำงาน การนำชื่อสถาบันไป

อ้างเพื่อประโยชน์ในเรื่องส่วนตัว

5.6 การดำเนินการเกี่ยวกับการมีผลประโยชน์ทับซ้อน ได้แก่ การแสดงความบริสุทธิ์ใจของกรรมการฯ ก่อนและหลังการประชุม และกำหนดแนวทางการดำเนินการแก้ไข เมื่อประธานกรรมการ อธิการบดี หรือเจ้าหน้าที่ปฏิบัติการเข้าข่าย

6. การเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยเฉพาะความคิดเห็นควรนำเสนอในที่ประชุมเท่านั้น ไม่ควรนำมติหรือประเด็นต่างๆ ไปวิพากษ์วิจารณ์นอกที่ประชุม

ปรีชา ช้างวิญญ์ (2554) ได้กล่าวว่าสภามหาวิทยาลัยมีข้อควรยึดถือที่เกี่ยวกับการตรวจสอบ การแก้ไขการรักษาและการสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นและดำรงรักษาไว้ในมหาวิทยาลัย ดังนี้

1. ตรวจสอบจริยธรรมของงานและของบุคคล

1.1 สภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยไม่ทำผิดและไม่ให้เกิดการทำผิดระเบียบกฎเกณฑ์และคุณธรรมจริยธรรม

1.2 ไม่ยอมรับในผลงานที่เกิดขึ้นจากการกระทำที่ผิดศีลธรรม กล่าวคือ ไม่ว่าผลจะดีเพียงใด ถ้าได้มาด้วยวิธีการที่ทุจริตแล้วก็ไม่อาจยอมรับได้

2. ดำเนินการและแก้ไข

2.1 ลงโทษเมื่อเกิดการกระทำที่ผิดศีลธรรมที่อยู่ในอำนาจหน้าที่

2.2 ใช้ระเบียบกฎเกณฑ์โดยความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายให้เกิดความเท่าเทียม ไม่ได้เปรียบเสียเปรียบ ตามควรแก่ตำแหน่งหน้าที่ของแต่ละฝ่าย

2.3 ดำเนินการด้วยเมตตาธรรมและยุติธรรมเพื่อให้ทุกฝ่ายทำหน้าที่ของตน และเกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายและแก่ส่วนรวม

3. รักษาและสร้าง

3.1 ในฐานะเป็นสถาบันนำของมหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยต้องเป็นตัวอย่างในการรักษาคุณธรรมจริยธรรม และรักษามาตรฐานทางคุณธรรมและจริยธรรม

3.2 ส่งเสริมให้คุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงในการออกกฎระเบียบและการใช้กฎระเบียบของมหาวิทยาลัย

หลักการและแนวคิดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของสภามหาวิทยาลัย

วิชฌุ เครื่องงาม (2556) ได้กล่าวว่าทุกวันนี้ ระบบการทำงานในรูปของคณะกรรมการเป็นที่นิยมแพร่หลายกว่าการตัดสินใจโดยบุคคลเพียงคนเดียว อย่างไรก็ตาม ระบบการทำงานในรูปของคณะกรรมการประกอบด้วยหลายส่วนซึ่งพึงระมัดระวัง เช่น องค์ประกอบของที่ประชุม องค์ประชุม การลงมติ การมีผลประโยชน์ทับซ้อน กันและการปฏิบัติตามกฎกติกาของการประชุม ในหลายประเทศถึงกับมีกฎหมายพิเศษว่าด้วยการประชุม เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ และเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าหลักนิติธรรมหรือหลักธรรมาภิบาลได้นำมาใช้ในการประชุม ในประเทศไทย มีพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 คำวินิจฉัยศาลปกครอง และคำตอบข้อ

หรือจากสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเป็นหลักเกี่ยวกับการทำงานในรูปของคณะกรรมการภาครัฐ

1. หลักความชอบด้วยกฎหมาย (Principle of Legality) ซึ่งหมายความว่า การทำงานในรูปของคณะกรรมการต้องเป็นไปตามที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนด ไม่ข้ามหรือลัดขั้นตอน วิธีการ เงื่อนไข เงื่อนไขเวลา ไม่ล่าเอียงหรืออคติหรือเลือกปฏิบัติ ไม่ทุจริต ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องพิสูจน์ตนเอง และต้องมีหลักประกันความเป็นธรรมตามสมควร

2. หลักแห่งอำนาจ (Principle of Authority) ซึ่งหมายความว่า ผู้พิจารณาหรือคณะกรรมการต้องมีอำนาจ ต้องไม่กระทำเกินขอบอำนาจ และต้องกระทำไปตามขั้นตอนแห่งการใช้อำนาจ

3. หลักความสมเหตุสมผล (Principle of Reasonableness) ซึ่งหมายความว่าผู้พิจารณาหรือคณะกรรมการต้องใช้ดุลพินิจไปในทางที่เหมาะสม สมเหตุสมผล ปรกติแล้ว ศาลจะไม่แทรกแซงหรือก้าวก้าวยการใช้ดุลพินิจ แต่ถ้าศาลพบว่ากระบวนการใช้ดุลพินิจไม่ถูกต้อง ผู้พิจารณาขาดคุณสมบัติ ไม่มีอำนาจหน้าที่ มีการทุจริตหรือปราศจากความเที่ยงธรรม และดุลพินิจนั้น ไม่สมเหตุสมผล ศาลอาจสั่งเพิกถอนได้

4. หลักแห่งความสุจริต (Principle of Good Faith) ซึ่งหมายความว่า ศาลจะพิจารณาด้วยว่าผู้พิจารณาหรือคณะกรรมการมีความสุจริตหรือไม่ เพียงใด ในกรณีของศาลปกครอง ความสุจริตหรือไม่สุจริตอาจไม่มีผลมากนัก เพราะผลของคำวินิจฉัยของศาลคือการยกเลิกคำสั่งที่ไม่ชอบนั้น แต่ในกรณีฟ้องให้กรรมการรับผิดชอบทางแพ่งหรือทางอาญา ความสุจริตของคณะกรรมการหรือกรรมการแต่ละคนถือเป็นประเด็นสำคัญในการวินิจฉัยความรับผิดชอบ

สรุปผล นิติไกรพจน์ (2557) กล่าวว่ามหาวิทยาลัยของรัฐบริหารจัดการเบ็ดเสร็จโดยสภามหาวิทยาลัยสายการบังคับบัญชาและอำนาจในการตัดสินใจสูงสุดของมหาวิทยาลัยของรัฐ จะจบลงที่สภามหาวิทยาลัยซึ่งเป็นองค์กรบริหารสูงสุด และไม่มีสายการบังคับบัญชาใดที่สูงไปกว่าสภามหาวิทยาลัยอีกแล้วในการดำเนินการของมหาวิทยาลัยของรัฐ ไม่มีปลัดกระทรวง หรือรัฐมนตรีที่จะสั่งการบังคับบัญชาการใดๆ ต่อมหาวิทยาลัยได้ตั้งกรณีที่เป็นอยู่ในส่วนราชการระดับกรมทั้งหลาย สภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรตัดสินใจสูงสุดและเป็นองค์กรสุดท้ายในการตัดสินใจในทุกๆ เรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัยสภามหาวิทยาลัยอาจแต่งตั้งหรือถอดถอนอธิการบดี คณบดี เห็นชอบให้ดำเนินการหรือยกเลิกการจัดการศึกษาหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง ให้หรือเพิกถอนปริญญาบัตร กำหนดค่าจ้าง ค่าตอบแทนบุคลากรต่างๆ ตามที่เห็นว่าเหมาะสม บริหารจัดการทรัพย์สินของมหาวิทยาลัยไปตลอดจนถึงยุบเลิกหรือตั้งคณะหรือหน่วยงานใดๆ ในมหาวิทยาลัยเพื่อดำเนินการให้เป็นไปภายในขอบวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายจัดตั้งมหาวิทยาลัยได้ ความแตกต่างไปจากส่วนราชการอื่นๆ ในประเด็นนี้ มีความชัดเจนและสะท้อนเจตนาที่จะให้มหาวิทยาลัยของรัฐอิสระอย่างเต็มที่ในการดำเนินกิจการ เพราะไม่มีสายการบังคับบัญชาใดที่อยู่เหนือไปกว่าสภามหาวิทยาลัยอีกแล้ว ดังนั้น สภามหาวิทยาลัยจึงเป็นองค์กรบริหารงานสูงสุดที่จะตัดสินใจดำเนินการตามภารกิจของมหาวิทยาลัยในลักษณะเดียวกันกับคณะกรรมการของบริษัทเอกชนที่มีอำนาจตัดสินใจทุกๆ เรื่องในกิจการของบริษัทนั้นๆ นั่นเอง ความข้อนี้แตกต่างไปจากที่มักจะมีผู้เข้าใจว่าสภามหาวิทยาลัยเป็นเพียงคณะกรรมการเพื่อให้คำปรึกษา และช่วยเหลือ

อธิการบดีในการบริหารมหาวิทยาลัยดังที่มีผู้เข้าใจโดยผิดพลาดกันอยู่เป็นอย่างมาก แม้แต่ในวงกรมมหาวิทยาลัยด้วยกันเอง นอกจากสภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรบริหารงานสูงสุดแล้วความแตกต่างจากระบบราชการอย่างมีนัยสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ สภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรบริหารงานที่มีลักษณะเป็นองค์กรกลุ่ม (Collective Organ) ซึ่งมีองค์ประกอบหลากหลาย มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์เรื่ององค์ประชุม การนัดประชุม การลงมติและวิธีการดำเนินงานไว้โดยเฉพาะต่างไปจากโครงสร้างของการตัดสินใจสูงสุดที่เป็นองค์กรเดี่ยวที่อยู่ในรูปของอธิบดีหรือปลัดกระทรวงที่เป็นอยู่ในระบบราชการ ซึ่งแม้จะเป็นการกำหนดให้มีผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดเพียงคนเดียวที่มีอำนาจเด็ดขาดในการสั่งการหรือตัดสินใจในกิจการของกรมหรือของกระทรวง แต่องค์กรบริหารในลักษณะองค์กรเดี่ยวในระบบราชการเหล่านี้ก็ไม่มีอำนาจตัดสินใจเด็ดขาดในหน่วยงานของตน เพราะยังมีสายการบังคับบัญชาที่สูงขึ้นไปตามลำดับชั้น จนถึงรัฐมนตรีและนายกรัฐมนตรี ในขณะที่สภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรตัดสินใจสุดท้ายของการบริหารงานมหาวิทยาลัย และไม่มีผู้บังคับบัญชาที่จะมาสั่งการแก้ไขเปลี่ยนแปลง หรือทบทวนการตัดสินใจใดๆ ของสภามหาวิทยาลัยได้อีก

บทที่ 3 วิธีการศึกษา

ในการค้นคว้าและการวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยที่ผู้วิจัยได้ปรับวิธีการศึกษาที่ทำให้เกิดความเหมาะสมในเชิงข้อมูลที่เกิดความน่าเชื่อถือ และการลดความอคติที่มีต่อการให้ข้อมูล ดังนั้นในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ จะวิเคราะห์เชิงประจักษ์จากเอกสารเท่านั้น

แหล่งข้อมูลในการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องสถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล เป็นงานวิจัยที่เน้นข้อเท็จจริงเชิงเอกสารเท่านั้น ดังนั้นแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาได้จากเอกสารที่เกี่ยวข้องที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ได้แก่ เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภามหาวิทยาลัย พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 และรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยบูรพาในช่วงเวลาตั้งปี พ.ศ.2551 - พ.ศ.2559 ก่อนมีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สกอ.1441/2559 เรื่อง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งหน้าที่และแต่งตั้งบุคคลให้ปฏิบัติหน้าที่ในมหาวิทยาลัยบูรพา

วิธีการรวบรวมข้อมูล

1. การรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ ได้ทำหนังสือถึงนายกสภามหาวิทยาลัยบูรพา และอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย และค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภามหาวิทยาลัย
2. การตรวจสอบข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นการใช้เอกสารที่เป็นทางการที่ได้ผ่านการรับรองจากสภามหาวิทยาลัยแล้วเท่านั้น ที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือมากที่สุด
3. การวิเคราะห์และตีความ จากการวิจัยได้ดำเนินการจัดระบบข้อมูล และตรวจสอบข้อมูลที่ได้มานั้นตรงประเด็นกับวัตถุประสงค์และเพียงพอต่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ จะนำมาวิเคราะห์แยกแยะและสรุปหาสาระสำคัญตามขอบเขตของวัตถุประสงค์ พิจารณาทั้งความเหมือนและความต่างกัน วิธีการประสมผสานข้อมูลเข้าด้วยกัน ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา
4. การนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลให้แก่คณะกรรมการชุดต่างๆในขณะช่วงเวลาที่ทำการศึกษา ได้รับข้อคิดเห็นและข้อเสนอในการศึกษานำมาปรับปรุงเพิ่มเติมในผลการศึกษาในมีความถูกต้องมากขึ้น

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องสถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล เป็นการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเอกสารเป็นหลัก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพ ระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 และเพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาดังนี้

สถานภาพ ระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550

เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 คือ โดยที่สมควรปรับปรุงการศึกษาอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม โดยส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยของรัฐพัฒนาไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยของรัฐที่ไม่เป็นส่วนราชการแต่อยู่ในกำกับของรัฐ เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการที่เป็นอิสระและมีความคล่องตัวสามารถจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาจะต้องคำนึงถึงความเป็นอิสระและความเป็นเลิศทางวิชาการ จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ มีผลทำให้โครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ต้องเปลี่ยนแปลงทั้งองค์ประกอบสภามหาวิทยาลัย อำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย จากการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยบูรพาตั้งแต่ปี พ.ศ.2551-พ.ศ.2559 พบว่า

1. สภามหาวิทยาลัย : โครงสร้างและการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย

1.1 องค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัยและอำนาจหน้าที่พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ได้มีการปรับปรุงและเพิ่มเติมองค์ประกอบของสภามหาวิทยาลัยใหม่ตามมาตรา 19 ให้มีสภามหาวิทยาลัย ประกอบด้วย

1.1.1 นายกสภามหาวิทยาลัย ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง

1.1.2 กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสิบสามคน ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย

1.1.3 อธิการบดี

1.1.4 ประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย ประธานสภาพนักงานและนายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา

1.1.5 กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนสามคน ซึ่งเลือกตั้งจากคณาจารย์หนึ่งคน พนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งมิใช่คณาจารย์หนึ่งคน และหัวหน้าส่วนงานตามมาตรา 9 คือ ส่วนงานวิชาการ และส่วนงานอื่น จำนวน 1 คน

ให้สภามหาวิทยาลัยเลือกกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่งเป็นอุปนายกสภามหาวิทยาลัย และให้อุปนายกสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่แทนนายกสภามหาวิทยาลัย เมื่อนายกสภามหาวิทยาลัยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัย

ให้สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งรองอธิการบดีคนหนึ่งเป็นเลขานุการสภามหาวิทยาลัยและให้หัวหน้าสำนักงานสภามหาวิทยาลัยเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

1.2 วาระการดำรงตำแหน่งสภามหาวิทยาลัยบูรพาตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ได้กำหนดไว้ในมาตรา ๒๐ ว่านายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่เป็นคณาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งมิใช่คณาจารย์ และหัวหน้าส่วนงานตามมาตรา 9 คือ ส่วนงานวิชาการ และส่วนงานอื่น มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี แต่จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง หรืออาจได้รับเลือกตั้งใหม่ก็ได้ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามวรรคหนึ่ง นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่เป็นคณาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งมิใช่คณาจารย์ และหัวหน้าส่วนงานตามมาตรา 9 คือ ส่วนงานวิชาการ และส่วนงานอื่น พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1.2.1 ตาย

1.2.2 ลาออก

1.2.3 สภามหาวิทยาลัยมีมติให้ถอดถอน

1.2.4 ขาดคุณสมบัติของการเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทนั้น

1.2.5 ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

1.2.6 เป็นบุคคลล้มละลาย

1.2.7 เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

ในกรณีที่ตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยว่างลงไม่ว่าด้วยเหตุใดและยังมีได้ดำเนินการให้ได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยแทนตำแหน่งที่ว่างให้สภามหาวิทยาลัยประกอบด้วยกรรมการสภามหาวิทยาลัยเท่าที่มีอยู่

ในกรณีที่นายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ และกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่เป็นคณาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งมิใช่คณาจารย์ และหัวหน้าส่วนงานตามมาตรา 9 คือ ส่วนงานวิชาการ และส่วนงานอื่นพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง หรือได้มีการเลือกตั้งผู้ดำรงตำแหน่งแทนแล้ว ให้ผู้ซึ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งหรือได้รับเลือกตั้งอยู่ในตำแหน่งเพียงเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของผู้ซึ่งตนแทน แต่ถ้าวาระการดำรงตำแหน่งเหลืออยู่น้อยกว่าเก้าสิบวันจะไม่ดำเนินการให้มีผู้ดำรงตำแหน่งแทนก็ได้

ในกรณีที่นายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยพ้นจากตำแหน่งตามวาระแต่ยังมีได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ หรือยังมีได้เลือกตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยอื่นขึ้นใหม่ให้นายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยซึ่งพ้นจากตำแหน่งปฏิบัติหน้าที่ต่อไปพลางก่อน จนกว่าจะได้ทรงพระ

กรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัยหรือกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิหรือได้มีการเลือกตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยอื่นขึ้นใหม่แล้ว

1.3. อำนาจและหน้าที่สภามหาวิทยาลัยบูรพาตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ในมาตรา 21 สภามหาวิทยาลัยมีอำนาจและหน้าที่ควบคุมดูแลกิจการทั่วไปของมหาวิทยาลัยอำนาจและหน้าที่เช่นว่านี้ให้รวมถึง

1.3.1 กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

1.3.2 ออกข้อบังคับ ระเบียบและประกาศของมหาวิทยาลัยเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย และอาจมอบหมายให้ส่วนงานใดในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ออกข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศสำหรับส่วนงานนั้นเป็นเรื่องๆ ไปก็ได้

1.3.3 อนุมัติการจัดตั้ง การรวม และการยุบเลิกส่วนงานของมหาวิทยาลัยตามมาตรา 9 รวมทั้งการแบ่งหน่วยงานภายในส่วนงานดังกล่าว

1.3.4 อนุมัติการให้ปริญญา ประกาศนียบัตรบัณฑิตชั้นสูง ประกาศนียบัตรบัณฑิต อนุปริญญา และประกาศนียบัตร รวมทั้งอนุมัติการให้ปริญญาเกิตติมศักดิ์

1.3.5 พิจารณาดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งและพิจารณาถอดถอนนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ อธิการบดี ศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์พิเศษ

1.3.6 แต่งตั้งและถอดถอนศาสตราจารย์เกียรติคุณ รองศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ และผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการที่เรียกชื่ออย่างอื่น

1.3.7 แต่งตั้งและถอดถอนรองอธิการบดี และหัวหน้าส่วนงาน คือ ส่วนงานวิชาการ และส่วนงานอื่น

1.3.8 แต่งตั้งและถอดถอนประธานกรรมการและกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย และกรรมการสภาวิชาการ

1.3.9 ออกข้อบังคับว่าด้วยการประกันคุณภาพการศึกษา ข้อบังคับว่าด้วยการวิจัย ข้อบังคับว่าด้วยการประเมินผลการปฏิบัติงานของอธิการบดี พนักงานมหาวิทยาลัยและผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย

1.3.10 อนุมัติหลักสูตรการศึกษาและการเปิดสอน รวมทั้งการปรับปรุง การยุบรวม หรือการยกเลิกหลักสูตรการศึกษา

1.3.11 อนุมัติการรับเข้าสมทบ การจัดการศึกษาร่วม หรือการยกเลิกการสมทบการยกเลิกการจัดการศึกษาร่วมของสถานศึกษาชั้นสูงและสถาบันวิจัยอื่น

1.3.12 ออกข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัย

1.3.13 กำหนดนโยบายและวิธีการเกี่ยวกับการจัดการรายได้ จัดหาแหล่งทุนและทรัพยากรอื่น

1.3.14 ออกข้อบังคับและระเบียบเกี่ยวกับการบริหารงานการเงิน การพัสดุและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย

1.3.15 อนุมัติการตั้งงบประมาณรายรับและอนุมัติงบประมาณรายจ่ายของมหาวิทยาลัย

1.3.16 ออกระเบียบว่าด้วยการแบ่งรายได้ที่ได้จากการหาประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาของมหาวิทยาลัยกับผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย

1.3.17 แต่งตั้งคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเพื่อกระทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย รวมทั้งมอบอำนาจให้คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการหรือบุคคลดังกล่าวทำการแทนแล้วรายงานให้สภามหาวิทยาลัยทราบ

1.3.18 ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของอธิการบดีและหัวหน้าส่วนงานคือ ส่วนงานวิชาการ และส่วนงานอื่น

1.3.19 รับรองรายงานประจำปีของมหาวิทยาลัย และเสนอรายงานนั้นต่อรัฐมนตรีเพื่อรับทราบ

1.3.20 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการของมหาวิทยาลัยที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ

1.4 สภามหาวิทยาลัยตั้งแต่ ปี พ.ศ.2551-พ.ศ.2559

สถานภาพสภามหาวิทยาลัยตามโครงสร้างของพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 แบ่งยุคการบริหารจัดการสภามหาวิทยาลัยได้ดังนี้

1.4.1 ยุคนายกสภามหาวิทยาลัย : นายมีชัย ฤชุพันธุ์

ด้วยพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ได้กำหนดสถานภาพสภามหาวิทยาลัยไว้ตามมาตรา 71 ให้นายกสภามหาวิทยาลัย อุปนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2533 ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับเป็นนายกสภามหาวิทยาลัย อุปนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้ และปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีการเลือกตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ จึงทำให้สภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2533 ที่ประกอบด้วยนายกสภามหาวิทยาลัย ซึ่งจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง คือ นายมีชัย ฤชุพันธุ์ กรรมการสภามหาวิทยาลัยโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิการบดี คือ นายสุชาติ อุปถัมภ์ ประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัย คือ นายอัมชา ก.บัวเกษร ประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย คือ นายประยูร จินดาประดิษฐ์ กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนสามคน ซึ่งเลือกจากผู้ดำรงตำแหน่งคณบดี ผู้อำนวยการวิทยาลัย ผู้อำนวยการสถาบัน ผู้อำนวยการ สำนัก ผู้อำนวยการศูนย์ หรือหัวหน้าหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะ เทียบเท่าคณะ ได้แก่ นายวิโรจน์ เรืองประเทืองสุข นายประทุม ม่วงมี และ นายเสรี ชีโนดม กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนสองคน ซึ่งเลือกจากผู้ดำรงตำแหน่งทางวิชาการตั้งแต่รองศาสตราจารย์ขึ้นไป ได้แก่ นายบัญญัติ สุขศรีงาม และนางทัศนีย์ ทานตวนิช กรรมการและเลขานุการสภามหาวิทยาลัยจำนวนหนึ่งคน ซึ่ง อธิการบดีเลือกจากผู้ดำรงตำแหน่งรองอธิการบดี คือ นางเรณา พงษ์เรืองพันธุ์ กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนเจ็ดคน ซึ่งทรง พระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งจากบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัย ได้แก่ นายกำจัด

มงคลกุล นายสมศักดิ์ จักรไพบวงค์ นางจริยา เจียมวิจิตร นายเชาวน์ มณีวงษ์ นายแจ๊ค มินทร์ อิงค์ ธเนศ นายสุเมธ ตันติเวชกุล และนายธีระวัฒน์ อรุณธัญญา

สภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2533 ได้เลือกกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิคนหนึ่ง เป็นอุปนายกสภามหาวิทยาลัย คือ นายกำจัด มงคลกุล ทั้งนี้ให้อุปนายกสภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่แทนนายกสภามหาวิทยาลัยเมื่อนายกสภามหาวิทยาลัยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้

การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2533 ได้ดำเนินการประชุมสภามหาวิทยาลัยหลังจากมีพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 125 ตอนที่ 5ก เมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2551 มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม พ.ศ.2551 จำนวน 11 ครั้ง โดยการประชุมครั้งแรกสภามหาวิทยาลัยบูรพาตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 เป็นการประชุมครั้งพิเศษ (ครั้งที่ 1) เมื่อวันศุกร์ที่ 18 มกราคม พ.ศ.2551 และการประชุมครั้งสุดท้าย เป็นการประชุมสภามหาวิทยาลัยบูรพา ครั้งที่ 1/2552 เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2552

1.4.2 ยุคนายกสภามหาวิทยาลัย : ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล สมัยที่ 1

เนื่องจากสภามหาวิทยาลัยบูรพาในช่วงแรกที่พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 มีผลบังคับใช้ ปรากฏว่านายกสภามหาวิทยาลัย อุปนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2533 ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับยังไม่หมดวาระ ตามมาตรา 71 กำหนดให้เป็นนายกสภามหาวิทยาลัย อุปนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้ และปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ และมีการเลือกตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ต้องไม่เกินหนึ่งปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ดังนั้นจึงมีสภามหาวิทยาลัยบูรพาชุดใหม่ จากประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีลงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2552 เรื่องแต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัย ซึ่งได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยบูรพา 14 คน โดยให้มีผลตั้งแต่วันที่ 10 มกราคม พ.ศ.2552 ถึง วันที่ 9 มกราคม พ.ศ.2555 องค์ประกอบสภามหาวิทยาลัยบูรพามีดังนี้

1) ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล	นายกสภามหาวิทยาลัย
2) ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย	อุปนายกสภามหาวิทยาลัย
3) รองศาสตราจารย์ ดร.กำจัด มงคลกุล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
4) ศาสตราจารย์เกียรติคุณสมศักดิ์ จักรไพบวงค์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
5) รองศาสตราจารย์เชาวน์ มณีวงษ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
6) นางจริยา เจียมวิจิตร	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
7) นายแจ๊ค มินทร์ อิงค์ธเนศ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
8) นายธีระวัฒน์ อรุณธัญญา	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
9) นายจักรมณต์ ผาสุกวนิช	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

10) นายพีระพงศ์ อัจฉริยะชีวิน	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
11) นายบัญญัติ จันทน์เสนาะ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
12) ศาสตราจารย์ ดร.วิชัย รุ่งตระกูล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
13) นายธรรมนิตย์ สุ่มันตกุล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
14) ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
15) ศาสตราจารย์ประยูร จินดาประดิษฐ์	ประธานกรรมการส่งเสริม
16) นางสาวนาท สุตะบุตร	นายกสมาคมศิษย์เก่า
มหาวิทยาลัยบูรพา
17) ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ อุปถัมภ์	อธิการบดี
18) รองศาสตราจารย์อัมชา ก.บัวเกษร	ประธานสภาพนักงาน
19) ผศ. ดร.วิโรจน์ เรืองประเทืองสุข	กรรมการผู้แทน
หัวหน้าส่วนงาน
20) ผศ. ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร	กรรมการผู้แทนคณาจารย์
21) นางสาวกนกรัตน์ คล้ายทองคำ	กรรมการผู้แทนพนักงาน

ด้วยนางจริยา เจียมวิจิตร กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ขอลาออกตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2552 ทำให้มีการเสนอแต่งตั้ง ศาสตราจารย์ ดร.ธีรวุฒิ บุญยโสภณ เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ตั้งแต่วันที่ 21 กันยายน 2552 เป็นต้นไป

1.4.3 ยุคนายกสภามหาวิทยาลัย : ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล สมัยที่ 2
สภามหาวิทยาลัยบูรพา วาระตั้งแต่ วันที่ 10 มกราคม พ.ศ.2555 ถึง วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ.2557 ประกอบด้วย

1) ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล	นายกสภามหาวิทยาลัย
2) ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย	อุปนายกสภามหาวิทยาลัย
3) รองศาสตราจารย์ ดร.กำจัด มงคลกุล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
4) ศาสตราจารย์เกียรติคุณสมศักดิ์ จักรไพบวงค์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
5) รองศาสตราจารย์ ดร.ครรชิต มาลัยวงศ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
6) นายนิพนธ์ ะกะมี	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
7) นายมินทร์ อิงค์ธเนศ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
8) นายธีระวัฒน์ อรุณธัญญะ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
9) นายจิระวี เสมอวงศ์	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
10) นายโอภาส เขียววิชัย	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
11) พลเอกวาณิช มนัสรังษี	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
12) ศาสตราจารย์ ดร.วิชัย รุ่งตระกูล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
13) ศาสตราจารย์ ดร.ธีรวุฒิ บุญยโสภณ	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
14) ศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร จวงตระกูล	กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ
15) ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ อุปถัมภ์	ประธานกรรมการส่งเสริม
16) นางสาวนาท สุตะบุตร	นายกสมาคมศิษย์เก่า

	มหาวิทยาลัยบูรพา
17) ศาสตราจารย์ นายแพทย์สมพล พงศ์ไทย	อธิการบดี
18) ผศ.ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร	ประธานสภาพนักงาน
19) ผศ.ดร.รัชนีภรณ์ ทรัพย์กรานนท์	กรรมการผู้แทน หัวหน้าส่วนงาน
20) รองศาสตราจารย์ ดร.วีรพงศ์ วุฒิพันธุ์ชัย	กรรมการผู้แทนคณาจารย์
21) นางสาวกนกรัตน์ คล้ายทองคำ	กรรมการผู้แทนพนักงาน

ยุคนายกสภามหาวิทยาลัย : ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล สมัยที่ 2 มีการบริหารจัดการ สภามหาวิทยาลัยของนายกสภามหาวิทยาลัยไม่ครบวาระ โดยที่นายกสภามหาวิทยาลัยขอลาออกจากตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัย ตามบันทึกข้อความที่ ศธ 6601/264 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ.2557 โดยให้เหตุผลดังนี้ “ตามที่มีปัญหาความขัดแย้งในการสรรหาอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา ในการประชุมครั้งที่ 3/2557 เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ.2557 ทั้งที่กรรมการสรรหาอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา ได้เสนอชื่อผู้มีความเหมาะสมจำนวน 3 ท่าน ถูกต้องตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยคุณสมบัติและการสรรหาอธิการบดีพ.ศ.2552 ทุกประการ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ชารี มณีศรี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บรรพต วิรุณราช และศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ อุปลัมภ์ เนื่องจากที่ประชุมยังไม่มีความเห็นชอบ ข้างพเจ้าจึงขอลาออกจากตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัย และเพื่อให้การดำเนินการสรรหาอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา ดำเนินการต่อไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นไปตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วย คุณสมบัติและการสรรหาอธิการบดีพ.ศ. 2552 จึงขอมอบหมายให้ ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย อุปนายกสภามหาวิทยาลัยบูรพาทำหน้าที่รักษาการแทนนายกสภามหาวิทยาลัยบูรพา แทนข้างพเจ้าเพื่อดำเนินการสรรหาอธิการบดีต่อไป ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 และข้อบังคับดังกล่าว”

1.4.4 ยุคทำหน้าที่แทนนายกสภามหาวิทยาลัย : ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย ช่วงระยะเวลาที่ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย ทำหน้าที่แทนนายกสภามหาวิทยาลัย ตั้งแต่วันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ.2557 ถึงวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2559

1.5 การได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยบูรพา ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 กำหนดให้การสรรหานายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ให้กรรมการสภามหาวิทยาลัย ได้แก่ อธิการบดี ประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย ประธานสภาพนักงาน นายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา กรรมการสภามหาวิทยาลัยที่เป็นคณาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งมิใช่คณาจารย์ และหัวหน้าส่วนงานตามมาตรา 9 คือ ส่วนงานวิชาการ และส่วนงานอื่น เป็นผู้ดำเนินการสรรหาตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ต้องสรรหากรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิจากรายชื่อที่คณะกรรมการการอุดมศึกษาเสนอจำนวนหนึ่งคน ได้มีการออกข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ พ.ศ.2551 ประกาศ ณ วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ.2551ให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และฉบับที่ 2 พ.ศ.2554 ประกาศ ณ วันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ.2554 และออกข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพาว่าด้วยการเลือกตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยตามมาตรา 19(5) แห่งที่

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 พ.ศ.2551 ประกาศ ณ วันที่ 7 มีนาคม พ.ศ.2551 และฉบับที่ 2 ฉบับที่ 2 พ.ศ.2554 ประกาศ ณ วันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ.2554

1.6 ประเด็นปัญหาโครงสร้างและการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย

1.6.1 การสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ได้ระบุคณะกรรมการสรรหาไว้ในพระราชบัญญัติ ซึ่งแตกต่างจากพระราชบัญญัติของมหาวิทยาลัยอื่นๆ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหิดล จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ที่ให้กำหนดคุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย และจากการศึกษาข้อบังคับของมหาวิทยาลัยหลายแห่งก็ไม่มีอธิการบดีเป็นประธานหรือกรรมการในคณะกรรมการสรรหา เช่น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยขอนแก่น และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในประเด็นนี้มีความสำคัญในเรื่องธรรมาภิบาลที่ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการผลัดกันเลือกระหว่างสภามหาวิทยาลัยกับอธิการบดี ในขั้นตอนการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ที่คณะกรรมการสรรหา ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ได้สรรหามาแล้วก็จะให้สภามหาวิทยาลัยชุดที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้เลือก จะพบว่าส่วนใหญ่จะผลัดกันเลือกกันเอง ระบบการสรรหาจึงต้องทำให้เกิดความไว้วางใจ และความน่าเชื่อถือ เนื่องจากเป็นเสียงส่วนใหญ่ในสภามหาวิทยาลัย และจะมีผลต่อการเลือกอธิการบดีในอนาคต จึงทำให้ระบบการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ และอธิการบดี เป็นระบบต่างตอบแทน สำหรับกรรมการสภามหาวิทยาลัยในประเภทอื่นๆ ควรจะต้องออกระเบียบข้อบังคับที่ชัดเจนในการได้มาเพื่อจะทำให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยเป็นอิสระต่ออธิการบดี ทั้งนี้จะส่งผลให้การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยมีธรรมาภิบาลในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

1.6.2 โครงสร้างของกรรมการสภามหาวิทยาลัยในปัจจุบัน พบว่ามีอัตราส่วนระหว่างบุคคลภายนอกกับบุคคลภายใน ในอัตราส่วน 2:1 ยังไม่สอดคล้องกับหลักการของสภามหาวิทยาลัยที่ต้องการให้เป็นผู้กำกับดูแล ควบคุมการดำเนินงานตามนโยบายที่กำหนด การติดตามตรวจสอบและประเมินผล ที่นี้อาจก่อให้เกิดประโยชน์ทับซ้อนได้ในการบริหารงานของมหาวิทยาลัย หากบุคคลภายในเข้ามาเป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย ดังนั้นควรแยกอำนาจหน้าที่หลักด้านการกำกับดูแลให้สภามหาวิทยาลัยโดยตรง สำหรับด้านการบริหารและการจัดการเป็นอำนาจหน้าที่ของอธิการบดีและฝ่ายปฏิบัติการของมหาวิทยาลัยต้องรับผิดชอบที่ต้องนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผลดีตามปณิธานและภารกิจของมหาวิทยาลัย

2. สภามหาวิทยาลัย : การวางนโยบาย การอนุมัติ และการออกระเบียบและข้อบังคับ

2.1 สำหรับการดำเนินงานสภามหาวิทยาลัยในช่วงยุคนายกสภามหาวิทยาลัย : นายมีชัย ฤชุพันธุ์ มีระยะเวลาในการดำเนินงานหนึ่งปี จึงเน้นการออกระเบียบและข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติให้แล้วเสร็จตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ที่กำหนดระยะเวลาไว้ รวมทั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยมีผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายที่ทำให้การออกระเบียบและข้อบังคับต่างๆมีผลบังคับใช้ในการบริหารมหาวิทยาลัย

2.2 ยุคนายกสภามหาวิทยาลัย : ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล สมัยที่ 1 จากการประชุมครั้งแรก (2/2552) ได้ให้มหาวิทยาลัยบูรพาจัดทำรายงานการบริหารการเงินสดทุกสองเดือน และแต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมายและระเบียบของสภามหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยได้แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาอธิการบดี กรรมการสภามหาวิทยาลัย (นางจรีญา เจียมวิจิตร) ได้ลาออกจากกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิ และได้แต่งตั้งศาสตราจารย์ ดร.ธรรุฒิ บุญยโสภณ เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิ จากการดำเนินงานของคณะกรรมการสรรหาอธิการบดี ได้มีข้อหารือเกี่ยวกับข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพาว่าด้วยคุณสมบัติและการสรรหาอธิการบดี พ.ศ. 2552 เกี่ยวกับการกำหนดน้ำหนักและหลักเกณฑ์การสรรหา แต่ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยให้คณะกรรมการสรรหาดำเนินการต่อไปและขอให้ดำเนินการตามข้อบังคับทุกข้อ ทางด้านดร.สุเมธ ตันติเวชกุล ประธานคณะกรรมการสรรหาอธิการบดี ได้กล่าวในที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยว่า จะต้องไม่ระคายเคืองต่อเบื้องยุคลบาท ไม่ทำให้เกิดความเสียหายต่อนายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัยหลายท่านที่เพิ่งได้รับการโปรดเกล้า และเกิดความสมานฉันท์ของผู้ปฏิบัติงานภายในมหาวิทยาลัยและสามารถร่วมมือ ร่วมใจพัฒนามหาวิทยาลัยและชุมชน

มหาวิทยาลัยเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นเลิศ โดยที่สภามหาวิทยาลัยได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ วิธีการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมเพื่อนำไปสู่วิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ กำหนดยุทธศาสตร์ที่โดดเด่นเน้นวิทยาศาสตร์ทางทะเล ธุรกิจการท่องเที่ยว และโลจิสติกส์ และให้มหาวิทยาลัยสร้างอุดมการณ์โดยให้บุคลากรมีส่วนร่วมและตั้งเป้าหมายร่วมกัน มหาวิทยาลัยขอเลื่อนการใช้แผนยุทธศาสตร์ พ.ศ.2552-2562 เป็น พ.ศ.2554-2563

สำหรับประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย (ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ อุปลัมภ์) ที่ประชุมให้มีการรายงานผลดำเนินงานย้อนหลัง 2 ปีของคณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยได้กำหนดแนวนโยบายเกี่ยวกับการออกระเบียบ และข้อบังคับต่าง ดังนี้ ต้องยึดหลักธรรมาภิบาล จัดทำร่างข้อบังคับ ระเบียบ และประกาศ โดยพิจารณาประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยมหาวิทยาลัยเป็นองค์กรบนฐานบริการสาธารณะ ไม่ใช่การแสวงหาผลกำไร และจะต้องไม่ให้ขั้นตอนยืดเยื้อ และจัดทำร่างข้อบังคับให้มีความยืดหยุ่น โดยอาศัยการออกประกาศ แต่ประกาศที่เกี่ยวข้องการเงินจะใช้บังคับได้ต้องให้สภามหาวิทยาลัยเห็นชอบก่อน

สภามหาวิทยาลัยกำหนดให้มหาวิทยาลัยจะต้องรายงานผลการดำเนินงานทุกสามเดือน และได้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินตนเองของสภามหาวิทยาลัย และให้นโยบายในการเก็บค่าบำรุงการศึกษาแบบเหมาจ่าย ต้องเป็นธรรมกับนิสิต เป็นที่ยอมรับได้

สภามหาวิทยาลัยได้มีการย้ำให้มีการกำกับดูแลและติดตามผลการดำเนินงานตามแบบของมหาวิทยาลัย รวมทั้งต้องแจ้งผลการปฏิบัติงานตามแผนให้สภามหาวิทยาลัย มอบหมายให้เลขาธิการสภามหาวิทยาลัยเป็นผู้กำกับดูแลได้

สภามหาวิทยาลัยได้ให้เริ่มดำเนินการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัยทุกประเภท

สภามหาวิทยาลัยได้ทบทวนแผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2554-2563 ยกร่างจรรยาบรรณของกรรมการสภามหาวิทยาลัย และ กรรมการและอนุกรรมการที่สภาแต่งตั้ง

สภามหาวิทยาลัยได้เข้าร่วมสัมมนาสภามหาวิทยาลัยกับผู้บริหารที่วิทยาเขตจันทบุรี และ วิทยาเขตสระแก้ว

2.3 ยุคนายกสภามหาวิทยาลัย : ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล สมัยที่ 2 ได้มีการ ทบทวนอำนาจ หน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดังนี้ คณะกรรมการพิจารณา ตำแหน่งทางวิชาการ คณะกรรมการการบริหารการเงินและทรัพย์สินของมหาวิทยาลัย คณะกรรมการ พิจารณายกร่างข้อบังคับ ระเบียบและประกาศของมหาวิทยาลัย คณะกรรมการที่ปรึกษากฎหมาย และระเบียบของสภามหาวิทยาลัย คณะกรรมการอุทธรณ์ และร้องทุกข์ประจำมหาวิทยาลัย คณะกรรมการกลั่นกรองผู้สมควรได้รับปริญญาเกิตติมศักดิ์ ประจำปี พ.ศ.2555 คณะกรรมการ ประเมินผลการปฏิบัติงานของอธิการบดี

พิจารณากำหนดหลักเกณฑ์การประเมินตนเองของสภามหาวิทยาลัย กำหนดให้ มหาวิทยาลัยเพิ่มตัวชี้วัดการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัย

ในช่วงนี้ได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาอธิการบดี มีข้อสังเกตเกี่ยวกับข้อหาหรือที่มา ของคณะกรรมการสรรหาอธิการบดีประเภทกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ว่าควรมาได้อย่างไร ที่ประชุมให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยทุกท่านที่มาประชุมเสนอชื่อโดยวิธีลับ ซึ่ง นายกสภามหาวิทยาลัยและอธิการบดีงดออกเสียง คณะกรรมการสรรหาอธิการบดี ประกอบด้วย ศาสตราจารย์ ดร.ธีรวิทย์ บุญยโสภณ เป็นประธาน นายมินทร์ อิงค์เนศ นายโอภาส เขียววิชัย รอง ศาสตราจารย์ ดร.วีรพงศ์ วุฒิพันธุ์ชัย ประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย ประธานสภา พนักงาน นายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา เป็นกรรมการ และหัวหน้าสำนักงานสภามหาวิทยาลัย เป็นเลขานุการ จากรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 1/2557 วันพุธที่ 15 มกราคม พ.ศ.2557 ระเบียบวาระที่ 3 เรื่องสืบเนื่องหรือเรื่องค้างการพิจารณา วาระที่ 3.2 การสรรหาอธิการบดี มหาวิทยาลัยบูรพา มีหนังสือลงวันที่ 13 มกราคม พ.ศ.2557 เรื่อง ขอเสนอพิจารณา ทบทวนความเหมาะสมของคณะกรรมการสรรหาอธิการบดีมีมติให้คณะกรรมการสรรหาอธิการบดี และหนังสือสำนักงานอธิการบดี ที่ ศธ 6600 ลงวันที่ 15 มกราคม พ.ศ.2557 เรื่อง ขอให้ยกเลิกการ สรรหาอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพาและดำเนินการใหม่ หรือขอขจัดค้ำานกรรมการสรรหาอธิการบดี จากกรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทผู้ทรงคุณวุฒิ มติที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยให้คณะกรรมการ สรรหาดำเนินการต่อไป แต่เนื่องจากการประชุมครั้งนี้ได้มีคำสำคัญที่ได้นำมากล่าวถึงและเป็นประเด็น ที่น่าพิจารณาการบริหารงานของสภามหาวิทยาลัย ดังนี้

Conflict of Interest ในการแต่งตั้งประธานสรรหาอธิการบดี

ผลประโยชน์ต่างตอบแทน

การบล็อกโหวต

การไม่ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล และการไม่ยึดหลักธรรมาภิบาล

Communicate

ประเด็นกรรมการสภามหาวิทยาลัยโดยตำแหน่ง กรณีการได้มาซึ่งนายกสมาคมศิษย์เก่า มหาวิทยาลัยบูรพา มีความชอบธรรมทางกฎหมายหรือไม่ ได้มีผลต่อการสรรหาอธิการบดี เนื่องจาก นายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพาเป็นกรรมการสรรหาอธิการบดี จึงได้มีการหยิบยกมา พิจารณาในการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 2/2557 วันพุธที่ 19 มีนาคม พ.ศ.2557 ควรรอให้

เกิดความชัดเจนทางกฎหมายจากกฤษฎีกาในการได้มาซึ่งนายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา ก่อน หากพิจารณากรรมการสภามหาวิทยาลัยโดยตำแหน่งสิ่งที่เป็นประเด็นการได้มาที่ถูกต้องตามกฎหมายและข้อกำหนดจะเป็นสิ่งที่เกิดการยอมรับและจะไม่ก่อปัญหาในการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในอนาคต

สภามหาวิทยาลัยเกิดความขัดแย้งในประเด็นการสรรหาอธิการบดี และการได้มาซึ่งนายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา ทำให้นำข้อกฎหมายมาโต้แย้งกันถึงความถูกต้องและชอบธรรม รวมทั้งกระบวนการได้มาซึ่งกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้กล่าวอ้างว่าได้มีการบล็อกโหวต จะเห็นได้ว่ากระบวนการสรรหาอธิการบดีเป็นต้นเหตุให้เกิดปัญหาในสภามหาวิทยาลัยบูรพาที่ทุกฝ่ายนำเหตุผลต่าง ๆ มาหักล้างกัน โดยที่ไม่สามารถหาข้อสรุปได้ ส่งผลให้นายกสภามหาวิทยาลัยประกาศลาออก ในการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 3/2557 วันพุธที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ.2557 ดังนั้นควรจะต้องมีการทบทวนกระบวนการสรรหาอธิการบดีใหม่ ตั้งแต่การออกระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ ที่จะไม่ให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อน และต่างตอบแทน ดังนั้นความถูกต้องตามกฎหมายและจรรยาบรรณของผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นหลักสำคัญ

2.4 ยุคทำหน้าที่แทนนายกสภามหาวิทยาลัย : ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย

การดำเนินการของสภามหาวิทยาลัยในช่วงนี้เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากการที่ศาสตราจารย์ ดร.เกษม สุวรรณกุล ได้ลาออกจกนายกสภามหาวิทยาลัย สำหรับในปี พ.ศ.2557 ดำเนินการประชุมครั้งพิเศษจำนวน 4 ครั้ง ดังนี้มีการประชุมครั้งพิเศษ ที่ 1/2557 วันเสาร์ที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ.2557 เป็นช่วงที่ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 9/2557 ให้สถานศึกษาทุกแห่งทั้งรัฐและเอกชนหยุดทำการตั้งแต่วันที่ 23-25 พฤษภาคม พ.ศ.2557 รวมทั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมประชุม มีจำนวน 10 ท่านเท่านั้น แต่งตั้งผู้รักษาการแทนอธิการบดีมหาวิทยาลัย การประชุมครั้งพิเศษ ที่ 2/2557 วันพฤหัสบดีที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ.2557 กรรมการสภามหาวิทยาลัย จำนวน 7 ท่าน ไม่รับรองรายงานการประชุมครั้งพิเศษ ที่ 1/2557 วันเสาร์ที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ.2557 ประชุมครั้งพิเศษ ที่ 3/2557 วันเสาร์ที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2557 มีการคัดค้านและไม่เห็นชอบของกรรมการสภามหาวิทยาลัยในการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนรองอธิการบดี จำนวน 6 ท่าน มีการฟ้องร้องศาลปกครองเกี่ยวกับการสรรหาอธิการบดีจากผู้มีรายชื่อผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา มีการพิจารณาคัดเลือกอธิการบดีจากรายชื่อที่คณะกรรมการสรรหาอธิการบดีที่เสนอ ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยได้รายงาน ว่า “เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีเหตุบางอย่างหลายประการเกิดขึ้นในกระบวนการสรรหาอธิการบดี และวิธีการคัดสรรรายชื่อที่ได้มาอาจจะไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น มีการร้องเรียนและมีการพูดถึงการสรรหาไม่โปร่งใสในการประชุมที่ผ่านมาหลายครั้ง มีคำสั่งกำหนดมาตรการบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาคดีของศาลปกครองระยอง ลงวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2557 ในคดีหมายเลขดำที่ 78/2557 ให้ยกคำขอของนายสาธิต ปิติวรา ผู้ฟ้องคดี และไม่มีคำสั่งให้นายสาธิต ปิติวรา เข้าประชุมสภามหาวิทยาลัยได้ การสรรหารายชื่อกรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทผู้ทรงคุณวุฒิที่มีการ Block vote เข้าเป็นคณะกรรมการสรรหาอธิการบดี และนายเจริญ จุรีกานนท์ หนึ่งในกรรมการสรรหาฯ ได้แจ้งว่ามีการ Block vote ในกรรมการสรรหาฯ ให้คัดเลือกบุคคลในสามรายชื่อเข้าเป็นผู้มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเป็นผู้สมควรได้รับการคัดเลือกเป็นอธิการบดีจากคณะกรรมการสรรหาฯ มติที่ประชุมสภา

มหาวิทยาลัยไม่เห็นชอบกับรายงานผลการสรรหาอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 11 คน และเห็นชอบต่อรายงานฯ จำนวน 6 คน และไม่ให้ประกาศรายชื่อ นายชารี มณีศรี นายบรรพต วิรุณราช และนายสุชาติ อุปถัมภ์ เป็นผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นอธิการบดี และการประชุมครั้งพิเศษ ที่ 4/2557 วันเสาร์ที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ.2557 มีประเด็นเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพาใหม่ ประเภทผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กำจัด มงคลกุล ศาสตราจารย์ ดร.วิชัย รุ่งตระกูล ศาสตราจารย์ ดร.จำเนียร จวงตระกูล และมีมติให้รองศาสตราจารย์ ดร.กำจัด มงคลกุล เป็นประธานกรรมการสรรหา และมีการคัดค้านเกิดขึ้นในที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยโดยขอลออกจากห้องประชุม และขอสงวนสิทธิงดออกเสียง ได้มีวาระรับรองมติสภามหาวิทยาลัยในเรื่องดังกล่าวต่อเนื่องเลย เพื่อนำไปประชาสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยบูรพาได้เสนอชื่อศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย เป็นนายกสภามหาวิทยาลัย แต่ได้มีกรรมการสภามหาวิทยาลัยไม่รับรองรายงานการประชุม และมีหนังสือที่ พิเศษ/2557 ลงวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ.2557 ขอคัดค้านในการพิจารณาดำเนินการเพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯแต่งตั้ง โดยให้สภามหาวิทยาลัยหยุดดำเนินการ และดำเนินการใหม่ให้ถูกต้อง

ในการประชุมสภามหาวิทยาลัย ได้มีการนำจรรยาบรรณของกรรมการสภามหาวิทยาลัยมาใช้ในการบอกกล่าวในที่ประชุมที่ต้องการให้ยึดถือปฏิบัติ กรณีที่กรรมการสภามหาวิทยาลัย ตามมาตรา19(5) จำนวนสามคนที่ต้องดำเนินการเลือกให้ได้ 1 คน เพื่อเป็นคณะกรรมการสรรหาอธิการบดี แต่เนื่องจากกรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทผู้แทนคณาจารย์ และประเภทผู้แทนพนักงานมหาวิทยาลัย เห็นว่าการดำเนินการตามกระบวนการสรรหาอธิการที่ผ่านมามีการดำเนินการถูกต้องและเสร็จสิ้นไปแล้วตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยคุณสมบัติและการสรรหาอธิการบดี พ.ศ.2552 จึงไม่มีเหตุผลที่ต้องดำเนินการเลือกกรรมการสรรหาอธิการอีก ในประเด็นดังกล่าวได้นำมาพิจารณาในการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 6/2557 วันพุธที่ 17 กันยายน พ.ศ.2557 โดยให้มีการแก้ไขข้อ 7 ของข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพาว่าด้วยคุณสมบัติ และวิธีการสรรหาอธิการบดี พ.ศ.2552 และให้ชะลอการดำเนินการตั้งคณะกรรมการสรรหาอธิการบดี จนกว่าศาลปกครองระยองจะมีคำพิพากษาในคดีหมายเลขที่ บ.19/2557 และบ.21/2557 และสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษามีหนังสือที่ ศธ 0592(2)3.18/1991 ลงวันที่ 9 กรกฎาคม พ.ศ.2557 เรื่องร้องเรียนการสรรหาอธิการบดี สภามหาวิทยาลัยได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยดำเนินการชี้แจง

กองกำกับการ 1 กองบังคับการปราบปราม ขอให้ถอดเทปรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 1/2557 เนื่องจากมีการแจ้งร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีกับนายพจน์ สะเพียรชัย กับพวก 12 คน ข้อหาฝ่าฝืนประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ฉบับที่ 9/2557 เป็นเจ้าพนักงานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ เพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด หรือปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต มาตรา 11 ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดของพนักงานในองค์การหรือหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2502

สภามหาวิทยาลัยได้ดำเนินการร่างข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยคุณสมบัติ และการสรรหาอธิการบดี (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2557 ในประเด็นข้อ 7 วรรคหนึ่ง

สรุปคดีปกครอง และคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย ได้ตั้งนี้ ฟ้องสภามหาวิทยาลัย เป็นคดีปกครอง จำนวน 5 คดี และเป็นคดีอาญา จำนวน 3 คดี โดยมีประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สภา

มหาวิทยาลัยไม่ดำเนินการตามข้อ 20 ของข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพาว่าด้วยคุณสมบัติและการสรรหาอธิการบดี พ.ศ.2552 คือ ประกาศรายชื่อ และคัดเลือกผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นอธิการบดีจากรายชื่อที่ได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหาอธิการบดี มติสภามหาวิทยาลัยในคราวการประชุมครั้งพิเศษที่ 3/2557 ที่ไม่เห็นชอบรายงานผลการสรรหาอธิการบดี และการดำเนินการใดๆ เกี่ยวกับการสรรหาอธิการบดีใหม่ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย สภามหาวิทยาลัยในคราวการประชุม ครั้งที่ 4/2557 เมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ.2557 ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การแต่งตั้งผู้รักษาการแทนอธิการบดีในคราวการประชุมครั้งพิเศษ ที่ 1/2557 เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม พ.ศ.2557 ไม่ชอบด้วยกฎหมาย การไม่ได้เข้าร่วมประชุมสภามหาวิทยาลัยของนายกสภามคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา และการแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยเห็นชอบผู้สมควรดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ นายกสภามหาวิทยาลัย ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.พจน์ สะเพียรชัย กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร.กำจัด มงคลกุล รองศาสตราจารย์ ดร.ครรชิต มาลัยวงศ์ นายจිරะวี เสมอวงษ์ ดร.จำเนียร จวงตระกูล นายดุสิต เขมะศักดิ์ชัย นายนิพนธ์ ฮะกิมิ พลเรือเอกยุทธนา พิภพลงาม พลเอกวาภิรมย์ มั่นสร้างสี ศาสตราจารย์ ดร.วิชัย รวีตระกูล นายวิรัช คารวะวิทยากุล พลเอกวุฒินันท์ ลีลายุทธ ศาสตราจารย์ สมศักดิ์ จักรไพรวงศ์ และกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ จากรายชื่อคณะกรรมการอุดมศึกษาเสนอจำนวน 1 คน ได้แก่ ศาสตราจารย์ ดร.จาดรนต์ ธีระวัฒน์ จะเห็นได้ว่ากรรมการสภามหาวิทยาลัยเป็นกรรมการชุดเดิมเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่มีความขัดแย้งจะไม่ได้รับการเสนอชื่อเข้ามา โดยมีการคัดค้านด้วยเหตุผลที่ว่าประธานคณะกรรมการสรรหา คือผู้รักษาการแทนอธิการบดีนั้นไม่น่าจะได้มาถูกต้องตามกฎหมาย การที่ประธานสรรหาดำเนินการไปนั้นอาจทำให้ทั้งหมดนั้นเป็นโมฆะ การไม่เชิญนายกสภามคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพาเข้าร่วมประชุมในสองครั้งแรกนั้นไม่ถูกต้อง และรายชื่อกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิถูกฟ้องเป็นคดีอาญาน่าจะบกพร่อง สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษามีหนังสือที่ ศธ 0509(5).5/1300 ลงวันที่ 28 พฤษภาคม พ.ศ.2558 แจ้งว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาข้อเท็จจริง และความเห็นของอนุกรรมการด้านกฎหมายว่า การสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยบูรพา ฝ่ายเลขานุการมิได้มีหนังสือเชิญนายกสภามคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพาเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการสรรหา ครั้งที่ 1/2557 วันที่ 6 มิถุนายน พ.ศ. 2557 และ ครั้งที่ 2/2557 วันที่ 10 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 จึงเป็นการเรียกประชุมคณะกรรมการสรรหาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เป็นเหตุให้การประชุมคณะกรรมการสรรหา ไม่ชอบด้วยกฎหมาย จึงสั่งส่งคืนเรื่องการเสนอโปรดเกล้าฯแต่งตั้งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย ประเด็นที่ต้องพิจารณาการได้มาซึ่งนายกสภามคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพาที่ต้องทำให้ถูกต้องตามกฎหมายก่อน

มหาวิทยาลัยได้ทบทวนแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนามหาวิทยาลัยสู่ความเป็นเลิศ โดยได้เชิญกรรมการสภามหาวิทยาลัยเข้าร่วมสัมมนา จะเห็นว่าการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานไม่ได้ริเริ่มจากสภามหาวิทยาลัย โดยกำหนดให้อธิการบดีเป็นผู้ปฏิบัติตามนโยบาย บทบาทหน้าที่สภามหาวิทยาลัยจึงไม่ชัดเจนในฐานะผู้กำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผล

คำพิพากษาของศาลปกครองระยองให้เพิกถอนมติในการประชุมครั้งพิเศษ ที่ 3/2557 เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ.2557 เฉพาะส่วนมีมติไม่เห็นชอบรายงานผลการสรรหาอธิการบดีและไม่ให้มีการประกาศรายชื่อของผู้ฟ้องคดีที่สาม เป็นผู้สมควรได้รับการแต่งตั้งเป็นอธิการบดี และเพิกถอนมติการประชุมครั้งพิเศษ ที่ 3/2557 เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม พ.ศ.2557 เฉพาะส่วนที่มีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพาชุดใหม่แทนชุดเดิม โดยมีผลย้อนหลังไปถึงวันที่มีมติดังกล่าว และให้ดำเนินการตามข้อ 2220 ของข้อบังคับมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าด้วยคุณสมบัติและการสรรหาอธิการบดี พ.ศ.2552 ตามขั้นตอนต่อไป โดยกรรมการสภามหาวิทยาลัย จำนวน 7 คนได้เสนอว่าไม่ควรให้มีการอุทธรณ์ แต่มติที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยเห็นว่าต้องมีการอุทธรณ์คำพิพากษาเนื่องจากคดียังไม่ถึงที่สุด

มีการร้องเรียกไปยังเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ขอให้สอบจรรยาบรรณและจริยธรรมของรองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา (นายนิพนธ์ ฮะกิมิ) ที่เป็นกรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้ทรงคุณวุฒิ

สำนักตรวจสอบพิเศษภาค 2 (จังหวัดชลบุรี) ได้พิจารณาว่าการแต่งตั้งผู้รักษาการแทนรองอธิการบดี มิได้มีบทบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ดังนั้นการแต่งตั้งดังกล่าวเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ในประเด็นนี้กรรมการสภามหาวิทยาลัยประเภทผู้แทนคณาจารย์ เคยท้วงติงว่าการดำเนินการดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย แต่สภามหาวิทยาลัยเห็นว่าดำเนินการได้

สภามหาวิทยาลัยได้นำคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 39/2559 เรื่อง การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาธรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา ลงวันที่ 12 กรกฎาคม พุทธศักราช 2559 มาแจ้งให้ที่ประชุมรับทราบ และในเห็นชอบให้มีการพิจารณาการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัย กรรมการสภามหาวิทยาลัย อธิการบดี และผู้บริหารในระดับต่างๆที่จะต้องให้เกิดธรรมาภิบาล รวมทั้งมีข้อกล่าวหาการดำเนินการสรรหาอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา ว่ารัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการจะเสนอเรื่องให้นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติใช้อำนาจตามความในมาตรา 44 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ.2557 โดยมหาวิทยาลัยได้แจ้งว่าไม่เป็นความจริง และไม่ใช่อุปสรรคในเรื่องธรรมาภิบาลแต่อย่างใด

กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ (ศาสตราจารย์ ดร.วิชัย ธีวตระกูล) ได้ลาออกจากกรรมการสภามหาวิทยาลัย ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ.2559 เป็นต้นไป

2.5 ประเด็นปัญหาสภามหาวิทยาลัย : การวางนโยบาย การอนุมัติ และการออกระเบียบและข้อบังคับ

จากสถานภาพสภามหาวิทยาลัยในฐานะเป็นผู้วางนโยบาย การอนุมัติ และการออกระเบียบและข้อบังคับ พบว่า

2.5.1 สภามหาวิทยาลัยไม่มีกำหนดการประชุมนิติกรรมการสภามหาวิทยาลัยในวาระแรกที่เข้าร่วมประชุม ส่วนใหญ่จะทำความเข้าใจแบบเดิมในฐานะคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ แต่ด้วยมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐมีลักษณะการบริหารจัดการเฉพาะโดยให้สภามหาวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบในฐานะผู้แทนของรัฐ

2.5.2 สภามหาวิทยาลัยยังไม่มี การแต่งตั้งคณะกรรมการที่จะดำเนินการในเชิงนโยบายหลัก และการกำหนดทิศทางการพัฒนามหาวิทยาลัย ในฐานะที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบาย กำกับดูแล ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล หากพิจารณาในอำนาจ และหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยในประเด็นนี้ยังไม่พบกระบวนการที่เป็นรูปธรรมในการบริหารงานของสภามหาวิทยาลัย ส่วนใหญ่จะเป็นการดำเนินงานของฝ่ายบริหารและเสนอให้สภามหาวิทยาลัย ดังนั้นสภามหาวิทยาลัยควรจะต้องเปลี่ยนมโนทัศน์ในการบริหารงานสภามหาวิทยาลัยในการบริหารในภาพรวมเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ รวมทั้งต้องให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิในแต่ละด้านได้ช่วยสะท้อนในการบริหารงานของมหาวิทยาลัยให้มากกว่านี้ และเสนอกลยุทธ์ในการบริหารมหาวิทยาลัย ในการประชุมแต่ละครั้งควรมีช่วงเวลาให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิพากษ์การดำเนินงานของมหาวิทยาลัยที่ได้กำหนดทิศทางการพัฒนา ตามนโยบายและยุทธศาสตร์

2.5.3 สภามหาวิทยาลัยเป็นองค์กรสูงสุดที่ยังไม่แบ่งความรับผิดชอบตามแนวคิดที่ว่าสภามหาวิทยาลัยรับผิดชอบด้านการกำกับดูแล วางกรอบนโยบาย และอธิการบดี รับผิดชอบในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ทำให้การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยยังไม่บรรลุความเป็นอัตโนมัติ และธรรมาภิบาล ตามหลักการบริหารและการจัดการที่ดีตามระบบอิสระมีคุณธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้

2.5.4 สภามหาวิทยาลัยยังไม่ได้มีการกำหนดกลไกการทำงานของสภามหาวิทยาลัยที่จะนำไปสู่การสร้างธรรมาภิบาลที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

2.5.6 ระบบในการควบคุมการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในประเด็นการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัย จะพบว่าผู้มีอำนาจในการเลือก คือ อธิการบดี

2.5.7 การประชุมสภามหาวิทยาลัยในแต่ละครั้งที่ผ่านมายังไม่พบประเด็นข้อเสนอต่อการพัฒนามหาวิทยาลัยที่สร้างสรรค์ และเตรียมพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้มากเท่าที่ควร

2.5.8 การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในทุกด้านอยู่ภายใต้กฎหมายกำหนดว่า สิ่งใดทำได้และสิ่งใดทำไม่ได้ ดังนั้นการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในระยะหลังจะมีการฟ้องศาลจำนวนเพิ่มมากขึ้น การที่ทุกฝ่ายเชื่อว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องแต่ไม่ถูกกฎหมายก็เป็นไปได้ ดังนั้นการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยต้องพึงระลึกในเรื่องข้อกำหนดกฎหมายที่เกี่ยวข้องในทุกมิติด้วย

2.5.9 การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย ในประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาของมหาวิทยาลัย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย และกำหนดนโยบาย และวิธีการเกี่ยวกับการจัดการรายได้ จัดหาแหล่งทุนและทรัพยากรอื่น จากการประชุมคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัย ได้มีการนำเสนอประเด็นเหล่านี้ไม่มากนัก จึงทำให้สภามหาวิทยาลัยทำหน้าที่เพื่อให้งานของมหาวิทยาลัยผ่านไปตามการบริหารงานทั่วไปเท่านั้น สิ่งที่จะควรจะเป็นสภามหาวิทยาลัยต้องทบทวนว่าได้ดำเนินการสิ่งเหล่านั้นไปอย่างไร ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร สิ่งที่เกิดขึ้นกับมหาวิทยาลัยบูรพาย่อมมาจากการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยที่เป็นผู้กำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลที่ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ระบบและกลไกการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยต้องมีการปรับปรุง และทบทวน ทั้งระบบ

2.5.10 การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยเป็นการดำเนินงานตามการบริหารของอธิการบดี ทำให้การบริหารงานด้านความเสี่ยงในทุกด้านที่สภามหาวิทยาลัยต้องประมวล และวิเคราะห์ไม่ปรากฏชัดเจนในรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัย

3. สภามหาวิทยาลัย : คุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณ

สภามหาวิทยาลัยได้ออกประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา ที่ 0198/2555 เรื่อง จรรยาบรรณของกรรมการสภามหาวิทยาลัย และกรรมการหรืออนุกรรมการที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้งพ.ศ.2555 โดยที่เป็นการสมควรกำหนดจรรยาบรรณของกรรมการสภามหาวิทยาลัย และกรรมการหรืออนุกรรมการที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติหน้าที่ภายใต้หลักธรรมาภิบาลให้มหาวิทยาลัยดำรงความเป็นเลิศในทุกภารกิจอย่างยั่งยืน อันจะส่งผลให้กรรมการสภามหาวิทยาลัย และกรรมการหรืออนุกรรมการที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง เป็นที่เลื่อมใสศรัทธา และเป็นที่ยกย่องของบุคคลทั่วไปประกอบกับมาตรา 78(4) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และมาตรา 36 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 21 (2) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 สภามหาวิทยาลัยบูรพา ในการประชุม ครั้งที่ 122555 เมื่อวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2555 จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

3.1 จรรยาบรรณต่อตนเอง

3.1.1 ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล (Self Governance) เช่น ความเป็นอิสระ ความเป็นเสรีภาพทางวิชาการ และความรับผิดชอบทางสังคม และยึดหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เช่น หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ในการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยด้วย

3.1.2 ปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรมอันดี ยึดมั่นและปฏิบัติตนให้เหมาะสมต่อตำแหน่งกรรมการสภามหาวิทยาลัย และตำแหน่งกรรมการหรืออนุกรรมการที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง

3.1.3 เสียสละ มุ่งมั่น ทุ่มเท ในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

3.1.4 รักษาเกียรติภูมิของตนเอง

3.2 จรรยาบรรณต่อกรรมการสภามหาวิทยาลัย และกรรมการหรืออนุกรรมการ ด้วยกันเอง

3.2.1 มีความเอื้อเฟื้อ มีน้ำใจ และมีมนุษยสัมพันธ์

3.2.2 ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และปฏิบัติตามมติที่ประชุม

3.2.3 ให้เกียรติ และเคารพในศักดิ์ศรีของผู้อื่น

3.3 จรรยาบรรณต่อมหาวิทยาลัย ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย นิสิต และนักเรียนของมหาวิทยาลัย

3.3.1 เคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และสิทธิมนุษยชน

3.3.2 ปฏิบัติตนให้เป็นที่น่าเชื่อถือ และเป็นแบบอย่างที่ดี

3.3.3 ละเว้นการประพฤติตนหรือการกระทำใดๆ อันอาจกระทบกระเทือนต่อภาพลักษณ์ของมหาวิทยาลัย

3.3.4 ปฏิบัติต่อผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย นิสิต และนักเรียนของมหาวิทยาลัยอย่างเท่าเทียมกัน

3.3.5 กำกับดูแลมหาวิทยาลัยอย่างเต็มความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ เพื่อให้ นิสิต และนักเรียนของมหาวิทยาลัย ได้รับประโยชน์สูงสุด

3.3.6 ไม่เปิดเผยข้อมูลที่ก่อให้เกิดความเสียหาย

3.3.7 ไม่อ้างชื่อมหาวิทยาลัย ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย นิสิต และนักเรียนของมหาวิทยาลัยเพื่อการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หรือบุคคลอื่น โดยมีขอบ

3.3.8 ไม่มีผลประโยชน์ขัดแย้ง หรือผลประโยชน์ทับซ้อนกับมหาวิทยาลัย

3.4 จรรยาบรรณต่อประชาชน สังคม และสิ่งแวดล้อม

3.4.1 ประพฤติตนให้เหมาะสมเป็นแบบอย่างตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม

3.4.2 มีส่วนร่วมหรือสนับสนุนในกิจกรรมที่แสดงถึงความรับผิดชอบของมหาวิทยาลัย

3.4.3 เคารพและไม่ละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาหรือผลงานของผู้อื่น

3.4.4 ไม่ให้ข่าวหรือข้อมูลด้วยการพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา หรือโดยวิธีอื่น ในนามของมหาวิทยาลัย เว้นแต่ได้รับมอบหมาย

จากดำเนินการของสภามหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ.2551-พ.ศ.2556 ที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยไม่ได้มีการหยิบยกประเด็นเกี่ยวกับจรรยาบรรณของกรรมการสภามหาวิทยาลัยมากว่าในที่ประชุม สภามหาวิทยาลัยได้นำข้อกำหนดจรรยาบรรณของกรรมการสภามหาวิทยาลัยเข้ามา กล่าวถึงในที่ประชุมสภามหาวิทยาลัยชัดเจนตั้งแต่ปี พ.ศ.2557-พ.ศ.2559 เป็นช่วงที่กระบวนการเข้าสู่การสรรหาอธิการบดี นายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัยในทุกขั้นตอนของกระบวนการ ทั้งนี้เป็นการเพิ่มน้ำหนักความคิดเห็นที่มีต่อการนำเสนอในที่ประชุม แต่สภามหาวิทยาลัยไม่ได้ดำเนินการหาข้อเท็จจริงในเชิงประจักษ์ในการอ้างกรรมการสภามหาวิทยาลัยไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณ สภามหาวิทยาลัยไม่ได้ให้ความสำคัญอย่างจริงจังทั้งในระดับองค์กรสูงสุด และในระดับบุคคล จะเห็นว่าจรรยาบรรณของนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัจเจกบุคคลที่ต้องรับรู้ในสิ่งที่ตนคิด พูด และทำ เพื่อสังคมส่วนร่วมในฐานะที่ได้รับมอบหมายให้มาทำหน้าที่สภามหาวิทยาลัย การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องก่อให้เกิดธรรมาภิบาลเป็นสิ่งที่สภามหาวิทยาลัยต้องยึดถือปฏิบัติอย่างจริงจัง และเกิดความตระหนักรู้แจ้ง

4. สภามหาวิทยาลัย : การประเมินสภามหาวิทยาลัย

การประเมินสภามหาวิทยาลัยเป็นกลยุทธ์หลักที่สำคัญต่อการช่วยให้สภามหาวิทยาลัยได้มีการทบทวน พัฒนา และสร้างความเข้มแข็งที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยถือเป็นองค์กรหลักในการบริหารมหาวิทยาลัยที่มีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย กรอบทิศทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย กำหนดระบบ กลไก และกระบวนการที่เป็นรูปธรรมในการบริหารจัดการ เพื่อให้เกิดการกำกับดูแลและขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยรวมทั้งการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และการพัฒนามหาวิทยาลัยอย่างยั่งยืน สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จึงได้กำหนดตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานของสภามหาวิทยาลัย คือ ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 (สกอ.) ภาวะผู้นำของสภามหาวิทยาลัยและผู้บริหารทุกระดับของมหาวิทยาลัย และตัวบ่งชี้ที่ 12 (สมศ.) การปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสภาสถาบัน การประเมินจะพิจารณาจากบทบาทหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยและบทบาทของการปฏิบัติงานของสำนักงานสภามหาวิทยาลัยที่ทำหน้าที่ดูแลและสนับสนุนงานสภามหาวิทยาลัย ในการประเมินได้กำหนดหลักเกณฑ์พิจารณาเป็น ๑๐ ข้อ เกณฑ์การประเมินดังนี้

ข้อที่ 1 สภามหาวิทยาลัยกำหนดหรือทบทวนนโยบายการกำกับดูแลมหาวิทยาลัย

ข้อที่ 2 สภามหาวิทยาลัยกำหนดหรือทบทวนยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ และแผนการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

ข้อที่ 3 สภามหาวิทยาลัยปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ และระเบียบของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ข้อที่ 4 สภามหาวิทยาลัยกำกับติดตามการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเป็นประจำ

ข้อที่ 5 สภามหาวิทยาลัยติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของอธิการบดีและหัวหน้าส่วนงาน

ข้อที่ 6 กรรมการสภามหาวิทยาลัยเข้าร่วมประชุมและมีส่วนร่วมในการประชุมสภามหาวิทยาลัย

ข้อที่ 7 กรรมการสภามหาวิทยาลัยเข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการประชุมคณะกรรมการอนุกรรมการที่ได้รับมอบหมายจากสภามหาวิทยาลัย

ข้อที่ 8 สภามหาวิทยาลัยดำเนินการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีความก้าวหน้า รวมทั้งมีการพิจารณาถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

ข้อที่ 9 สำนักงานสภามหาวิทยาลัยสนับสนุนการปฏิบัติงานตามอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย

ข้อที่ 10 สำนักงานสภามหาวิทยาลัยมีการรายงานและสรุปผลการดำเนินงานตามมติสภามหาวิทยาลัย รวมทั้งมีข้อเสนอแนะคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยเป็นประจำทุกปี

จากการศึกษาการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ.2551-พ.ศ.2559 พบว่า สภามหาวิทยาลัยได้ดำเนินการประเมินตนเองครั้งเดียวเท่านั้น คือได้ดำเนินการประเมินการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย ประจำปีการศึกษา 2553 ในการประชุมสภามหาวิทยาลัย ครั้งที่ 3/2554 เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ.2554 โดยมีคณะกรรมการสภามหาวิทยาลัยเข้าร่วมประชุม จำนวน 17 คน ผลการประเมินการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยอยู่ในระดับดีมาก คะแนนเฉลี่ย คือ 4.61 ซึ่งผลของการประเมินตนเองของสภามหาวิทยาลัยก็ไม่ได้ดำเนินการปรับปรุงและพัฒนา รวมทั้งในการประชุมสภามหาวิทยาลัยก็ไม่ได้มีวาระการประชุมที่เกี่ยวข้องการประเมินตนเองของสภามหาวิทยาลัยในการนำเสนอพิจารณา ทั้งที่การประเมินสภามหาวิทยาลัยจะก่อให้เกิดประโยชน์ที่ทำให้สภามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องนำมาปรับปรุงการดำเนินงาน เป็นการวัดผลลัพธ์ของสภามหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องแผน เป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของสภามหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยจะได้ปรับปรุงทิศทางการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในอนาคต ตัวชี้วัดการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยที่มีความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ เป็นการสร้างความไว้วางใจ การ

ยอมรับ และเป็นการสื่อสารระหว่างกรรมการสภามหาวิทยาลัย และจะช่วยให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยแต่ละคนนั้นสามารถพัฒนาตนเองในการทำงานให้มีประสิทธิผลมากขึ้นในฐานะการเป็นสมาชิกคนหนึ่งของสภามหาวิทยาลัย สภามหาวิทยาลัยบูรพาให้ความสำคัญในการประเมินสภามหาวิทยาลัยยังไม่มากพอเท่าที่ควร หากพิจารณาระบบการประเมินสภามหาวิทยาลัยไม่มีความเข้มแข็งทั้งการประเมินสภามหาวิทยาลัยจากภายในและภายนอก และระบบความโปร่งใสที่ต้องเปิดเผยข้อมูลการบริหารงานสภามหาวิทยาลัยต่อสาธารณะทั้งคนในมหาวิทยาลัยและภายนอกมหาวิทยาลัยด้วย

5. สภามหาวิทยาลัย : สำนักงานสภามหาวิทยาลัย

สำนักงานสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550 ส่วนงานที่มาสนับสนุนการดำเนินงานสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 9 ให้มีสำนักงานสภามหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานบริหารและธุรการ รวมตลอดทั้งรับผิดชอบงานเลขานุการของสภามหาวิทยาลัยและดำเนินการเกี่ยวกับภารกิจซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยตามที่สภามหาวิทยาลัยกำหนด โดยมีหัวหน้าสำนักงานสภามหาวิทยาลัยเป็นผู้บังคับบัญชา ขึ้นตรงต่อนายกสภามหาวิทยาลัย การดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานสภามหาวิทยาลัย นายกสภามหาวิทยาลัยอาจมอบหมายให้เลขานุการสภามหาวิทยาลัยเป็นผู้กำกับดูแลได้ (ข้อมูลจาก ประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา ที่ 0150/2554 เรื่อง การกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสำนักงานสภามหาวิทยาลัย พ.ศ. 2554)

5.1 ทำหน้าที่และรับผิดชอบบริหารและธุรการของสำนักงานสภามหาวิทยาลัย

5.2 ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการและรับผิดชอบในการจัดทำระเบียบวาระการประชุมสภามหาวิทยาลัย

5.3 ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง รวมทั้งให้การสนับสนุนแก่คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือบุคคลที่สภามหาวิทยาลัยมอบอำนาจให้กระทำการใดๆ อันอยู่ในอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย

5.4 ทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง เพื่อติดตามตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน (Performance and Management Audit) ของมหาวิทยาลัย ส่วนงาน และบุคคล ตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย แล้วทำรายงานเสนอสภามหาวิทยาลัย

5.5 สนับสนุนการปฏิบัติงานตามอำนาจและหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ. 2550

5.6 ประสานงานในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบการพิจารณาของสภามหาวิทยาลัย

5.7 ประสานงานในการติดตามผลการปฏิบัติตามมติสภามหาวิทยาลัยที่มอบหมายให้มหาวิทยาลัยหรือส่วนงานของมหาวิทยาลัยนำไปปฏิบัติ และรายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานดังกล่าวต่อสภามหาวิทยาลัยตามรอบระยะเวลาที่เหมาะสม

5.8 ประสานงานในการรวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการบริหารงานของมหาวิทยาลัย เพื่อเสนอต่อนายกสภามหาวิทยาลัย

5.9 ประสานงานในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสภามหาวิทยาลัยให้แก่ผู้ปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัย และส่วนงานของมหาวิทยาลัย ตลอดจนส่วนราชการ หน่วยงานอื่นๆ และประชาชนทั่วไป

5.10 ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย

สำนักงานสภามหาวิทยาลัยควรจะต้องเป็นฝ่ายธุรการ สนับสนุนการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในทุกด้าน ดังนั้นผู้ที่จะมาบริหารงานในระดับรองอธิการบดีต้องรับผิดชอบงานสภามหาวิทยาลัยอย่างเต็มพิกัด และสามารถทำงานเชื่อมโยงกับนายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัยได้เป็นอย่างดี ที่ผ่านมารองอธิการบดีที่มาทำหน้าที่เลขานุการสภามหาวิทยาลัย ยังมีหน้าที่รับผิดชอบทางการบริหารงานของมหาวิทยาลัยในด้านอื่นๆ ด้วย รวมทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งของทีมการบริหารของอธิการบดี ทำให้การดำเนินงานที่จะสนับสนุนการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยมีทั้งเชิงนโยบายและการปฏิบัติบางครั้งย่อมมีความขัดแย้งกัน การดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยมีความสำคัญอย่างมากต้องมีการทบทวนในประเด็นของสำนักงานสภามหาวิทยาลัยต้องมีการบริหารจัดการองค์กรใหม่ที่จะรองรับการทำงานเชิงนโยบาย กำกับ ติดตาม และตรวจสอบ และต้องอยู่ภายใต้การบริหารงานของนายกสภามหาวิทยาลัยเป็นหลัก และต้องกำหนดให้มีรองอธิการบดีฝ่ายกิจการสภามหาวิทยาลัยโดยเฉพาะ

6. สภามหาวิทยาลัย : อธิการบดี

ในการบริหารมหาวิทยาลัยที่มีโครงสร้าง เจตนารมณ์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของมหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ได้กำหนดไว้ที่ทุกภาคส่วนต้องถือปฏิบัติร่วมกัน สำหรับสภามหาวิทยาลัยเป็นผู้ที่ต้องแปลงเจตนารมณ์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายต่างๆ เป็นนโยบายของมหาวิทยาลัย ส่วนอธิการบดีเป็นระดับที่ต้องแปลงนโยบายมาเป็นแผนยุทธศาสตร์ และกำหนดทิศทางร่วมกับสภามหาวิทยาลัย ในระดับผู้ปฏิบัติจะนำแผนยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่ได้รับมาจัดทำแผนงานหรือโครงการ จะเห็นความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องในเชิงการบริหารระหว่างสภามหาวิทยาลัยกับอธิการบดีที่ต้องทำงานร่วมกัน แต่เนื่องจากปัญหาที่เกิดขึ้น คือการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ และการได้มาซึ่งอธิการบดี ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้เป็นเพราะพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ได้กำหนดให้การสรรหานายกสภามหาวิทยาลัย และกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ให้ อธิการบดี ประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย ประธานสภาพนักงาน นายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา กรรมการสภามหาวิทยาลัยที่เป็นคณาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งมีใช่คณาจารย์ และหัวหน้าส่วนงานตามมาตรา 9 คือ ส่วนงานวิชาการ และส่วนงานอื่น เป็นผู้ดำเนินการสรรหาตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย สำหรับการสรรหาอธิการบดี สภามหาวิทยาลัยได้ออกระเบียบ ข้อบังคับ ให้กรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เป็นกรรมการสรรหาอธิการบดี จะเห็นว่าหากการเลือกเป็นไปในลักษณะผลัดกันเลือกก็จะไม่มีความขัดแย้งเกิดขึ้นในสภามหาวิทยาลัย กระบวนการสรรหาที่ผ่านมายังไม่มีการสรรหาการมีส่วนร่วมที่หลากหลาย และขั้นตอนการสรรหาที่โปร่งใส และตรวจสอบได้ ระบบการสรรหาที่ยอมรับ และไว้วางใจในการปฏิบัติหน้าที่จากการเอื้อผลประโยชน์ต่างตอบแทน การที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการสรรหาย่อมก่อให้เกิดผลประโยชน์

ทับซ้อนอย่างแท้จริง รวมทั้งการดำเนินการสรรหาที่ยังไม่มีระบบความรับผิดชอบแห่งการกระทำ หากการดำเนินการสรรหาไม่ถูกต้องตามกฎหมายกำหนด

7. สภามหาวิทยาลัย : การออกระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งสภามหาวิทยาลัย และประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา

จากการดำเนินการของสภามหาวิทยาลัยบูรพา ในชุดของ นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ศ.ดร.เกษม สุวรรณกุล และศ.ดร.พจน์ สะเพียรชัย พบว่ามีการออกระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งสภามหาวิทยาลัย และประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา รวมทั้งสิ้น 661 ฉบับ เกี่ยวกับการบริหารวิชาการ บริหารงานบุคคล และบริหารการเงิน ทั้งนี้ได้มีการยกเลิก และปรับปรุง ให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง แต่ยังไม่มีการทบทวน และศึกษาว่าเป็นไปตามหลักการ แนวคิดของมหาวิทยาลัยใน ก้าวกับหรือไม่อย่างไร รวมทั้งยังไม่มีการประเมินผลของการออกระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งสภามหาวิทยาลัย และประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา ว่าส่งผลดีหรือเสียอย่างไรกับมหาวิทยาลัยในเชิงรูปธรรม

ตารางที่ 1 จำนวนการออกระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งสภามหาวิทยาลัย และประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา ในแต่ละปี

ปี พ.ศ.	ระเบียบ ข้อบังคับ	คำสั่งสภามหาวิทยาลัย	ประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา
2551	40	20	4
2552	87	27	4
2553	55	30	2
2554	48	18	5
2555	33	21	3
2556	56	19	10
2557	45	7	25
2558	44	-	24
2559	16	-	18
รวม	424	142	95

แนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

1. ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ที่เกี่ยวข้อง กับสภามหาวิทยาลัย ในประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 องค์ประกอบสภามหาวิทยาลัยและการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย ควรมีการปรับปรุงแก้ไขในประเด็นองค์ประกอบสภามหาวิทยาลัยจะต้องให้มีบุคคลภายนอกมากกว่าบุคคลภายในของมหาวิทยาลัย ดังนั้นควรยกเลิกกรรมการสภา

มหาวิทยาลัย ตามมาตรา 19 (5) กรรมการสภามหาวิทยาลัยจำนวนสามคน ซึ่งเลือกตั้งจากคณาจารย์หนึ่งคน พนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งมิใช่คณาจารย์หนึ่งคน และหัวหน้าส่วนงานตามมาตรา ๙ (๓) หรือ (๔) หนึ่งคน ทั้งนี้เนื่องจากมีกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่มาจากประธานสภาพนักงานที่เป็นตัวแทนในระดับคณาจารย์และพนักงานมหาวิทยาลัยแล้ว ควรลดจำนวนกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ และเพิ่มสัดส่วนจำนวนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจากคณะกรรมการการอุดมศึกษาเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นการรักษาความสมดุลและตรวจสอบการดำเนินงานตามนโยบายด้านการศึกษาของประเทศ

สำหรับการได้มาซึ่งนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 กำหนดให้กรรมการสรรหาประกอบด้วย อธิการบดี ประธานกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย ประธานสภาพนักงาน นายกสมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยบูรพา กรรมการสภามหาวิทยาลัยที่เป็นคณาจารย์ พนักงานมหาวิทยาลัยซึ่งมิใช่คณาจารย์ และหัวหน้าส่วนงานตามมาตรา 9 คือ ส่วนงานวิชาการ และส่วนงานอื่น เป็นผู้ดำเนินการสรรหาตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ควรจะต้องมีการปรับปรุงกรรมการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย เป็นไปตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัย ทั้งนี้ควรจะเป็นผู้ที่ไม่มีส่วนได้ส่วนเสียที่จะก่อให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างสภามหาวิทยาลัยและอธิการบดี ควรเป็นบุคคลภายนอกมหาวิทยาลัยที่เป็นกรรมการสรรหานายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย ที่ไม่เกี่ยวข้องกับสภามหาวิทยาลัยในชุดปัจจุบัน สำหรับบุคคลภายในมหาวิทยาลัยเป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนามหาวิทยาลัยในอนาคต

1.2 นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยผู้ทรงคุณวุฒิ ตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 กำหนดวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี ควรมีการปรับปรุงวาระการดำรงตำแหน่งอย่างน้อย 4-6 ปี เพื่อความต่อเนื่องในการทำงานและไม่เกิดประเด็นการผลัดการเลือกระหว่างนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยกับอธิการบดี

2. ปรับปรุงและแก้ไขข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ที่ต้องสอดคล้องกับหลักการของมหาวิทยาลัยในกำกับที่มีระบบอิสระ มีคุณธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ ภายใต้การดำเนินงานที่มีหลักธรรมาภิบาลทั้งหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ดังนั้นสภามหาวิทยาลัยต้องกำหนดระบบการบริหารงานที่จะนำพาให้มหาวิทยาลัยตามแนวหลักการมหาวิทยาลัยในกำกับ และออกกฎระเบียบที่มารองรับระบบการบริหาร จะทำให้การพัฒนามหาวิทยาลัยมีความเข้มแข็งและประสิทธิผล

3. สภามหาวิทยาลัยควรจะต้องแต่งตั้งคณะกรรมการประจำสภามหาวิทยาลัย เพื่อทำหน้าที่ในการกำกับดูแลตามที่สภามหาวิทยาลัยมอบหมาย พิจารณากลับกรอง และสนับสนุนการทำงานสภามหาวิทยาลัย จะเป็นการดำเนินการในเชิงนโยบายหลัก ที่ไม่มีการดำเนินการทับซ้อนกับการบริหารของอธิการบดี ดังนั้นคณะกรรมการมีดังนี้ คณะกรรมการการเงินและทรัพย์สิน คณะกรรมการบริหารงานบุคคล คณะกรรมการตำแหน่งทางวิชาการ คณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล คณะกรรมการส่งเสริมกิจการมหาวิทยาลัย คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง และคณะกรรมการอุทธรณ์และร้องทุกข์

4. การจัดให้มีสำนักงานสภามหาวิทยาลัยที่มีการบริหารที่ดี โดยให้มีรองอธิการบดีฝ่ายกิจการสภามหาวิทยาลัย ทำหน้าที่เลขานุการสภามหาวิทยาลัย โดยไม่ทำหน้าที่อื่นในการบริหารมหาวิทยาลัย จะทำให้บทบาทหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัยที่เป็นผู้กำกับดูแลได้ดำเนินงานในทุกกระบวนการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับไม่มีความขัดแย้งในเรื่องประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้น ดังนั้นการบริหารสำนักงานสภามหาวิทยาลัยที่จะรองรับภารกิจของสภามหาวิทยาลัยจะต้องมีการบริหารที่ดี กลไกในการทำงาน บุคลากรที่มีความรู้ และความสามารถในการสนับสนุนการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย

5. การประเมินผลการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยที่ต้องมีการประเมินทั้งภายในและภายนอก ที่มีความโปร่งใส เปิดเผยให้สาธารณะรับรู้ได้ ต้องกำหนดการประเมินผลสภามหาวิทยาลัยทุกปี เพื่อที่จะนำผลการประเมินมาปรับปรุง แก้ไข และพัฒนามหาวิทยาลัยต่อไป

6. การปฐมนิเทศกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่ให้ความเข้าใจบริบทของมหาวิทยาลัย การประชุมวงรอบการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย ต้องมีการดำเนินการประจำปี และการฝึกอบรมสัมมนากรรมการสภามหาวิทยาลัย ในการเพิ่มพูนสมรรถนะการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย มีการทบทวนจรรยาบรรณของกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่ผ่านมามีประเด็นใดที่ต้องปรับปรุง และแก้ไข เพื่อให้เกิดการพัฒนาสภามหาวิทยาลัยเป็นที่ยอมรับ และไว้วางใจ

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องสถานภาพระบบโครงสร้างองค์กรตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ที่มีผลต่อธรรมาภิบาล เป็นงานวิจัยสถาบันที่เกิดจากกรณีคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ สกอ.1441/2559 เรื่อง ให้ผู้ดำรงตำแหน่งพ้นจากตำแหน่งหน้าที่และแต่งตั้งบุคคลให้ปฏิบัติหน้าที่ในมหาวิทยาลัยบูรพา อาศัยอำนาจตามความในข้อ 9 ของคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 39/2559 เรื่อง การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาดรรมาภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา สั่ง ณ วันที่ 12 กรกฎาคม พุทธศักราช 2559 โดยมีคำสั่งให้นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยบูรพาพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีหรือผู้รักษาการแทนอธิการบดี และรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2559 จึงทำให้มีการศึกษาวิจัย และทบทวนวิเคราะห์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพ ระบบโครงสร้างองค์กรและการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 และเสนอแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ข้อบังคับระเบียบ ประกาศ และส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้อง ในการศึกษาวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงเอกสารจากรายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยตั้งแต่ปี พ.ศ.2551-พ.ศ.2559 และวิเคราะห์สังเคราะห์กับงานเอกสารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสภามหาวิทยาลัย พบว่า

มหาวิทยาลัยบูรพาต้องมีการปรับปรุงพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสภามหาวิทยาลัย โดยเฉพาะองค์ประกอบและจำนวนของกรรมการสภามหาวิทยาลัย ที่มาของนายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัย เพื่อไม่ให้เกิดผลประโยชน์ทับซ้อนระหว่างสภามหาวิทยาลัยกับอธิการบดีในกรณีที่ผลัดกันเลือก โดยไม่ได้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมที่จะเกิดขึ้นกับมหาวิทยาลัย

การบริหารจัดการของสภามหาวิทยาลัยต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงานในฐานะผู้กำกับ กำหนดเป้าหมาย และดูแลกิจการของมหาวิทยาลัย ที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล คำนึงถึงบทบาทหน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย ตามความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ของกรรมการสภามหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยต้องดำเนินการสร้างความเชื่อมั่น ความไว้วางใจ และความโปร่งใสที่มีต่อผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งทางตรงและทางอ้อมกับมหาวิทยาลัย จัดทำระบบการตรวจสอบการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยจากหน่วยงานภายนอก

จริยธรรมของกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่ได้มีกำหนดไว้ควรมีความเคร่งครัดในการปฏิบัติที่จะนำมาเป็นต้นแบบให้บุคลากรในมหาวิทยาลัยเป็นตัวอย่างที่ดี

การดำเนินงานของสำนักงานสภามหาวิทยาลัยและเลขานุการสภามหาวิทยาลัยต้องเป็นหน่วยงานสนับสนุนในการขับเคลื่อนงานของสภามหาวิทยาลัย และควรเป็นอิสระต่อระบบการบริหารของอธิการบดี รวมทั้งต้องดำเนินการปรับปรุงระบบการบริหารงานสำนักสภามหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยที่ผ่านมาได้มีประเด็นข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่มีผลต่อการดำเนินงานอย่างมาก ควรมีคณะกรรมการด้านกฎหมายที่มีความเชี่ยวชาญ และยุติธรรมที่ในการสนับสนุนการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยมีความจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์ภายในกรรมการสภามหาวิทยาลัยที่จะเป็นแรงในการขับเคลื่อนการทำงาน ในรูปแบบการปฐมนิเทศการดำเนินงาน การทบทวนและติดตามการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยอย่างต่อเนื่อง

สภามหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีคณะกรรมการชุดต่างๆในการกำกับ ดูแลกิจการมหาวิทยาลัยในการกลั่นกรองและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ทั้งนี้จะเป็นการบริหารความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากมติสภามหาวิทยาลัย

สภามหาวิทยาลัยต้องกำหนดนโยบาย ทิศทางของมหาวิทยาลัยให้ชัดเจนและสื่อสารให้กับบุคลากรได้รับทราบอย่างทั่วถึง แสดงบทบาทในฐานะผู้กำกับดูแลในการนำพามหาวิทยาลัยผ่านพ้นวิกฤตในด้านธรรมาภิบาล ด้านวิชาการ และเป็นที่ยอมรับในทุกมิติ

ข้อเสนอแนะ

1. ในการศึกษาควรนำผลการศึกษาที่ได้ในเบื้องต้นจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นกับผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ที่จะนำมาวิเคราะห์เชื่อมโยงกับข้อมูลในด้านต่างๆ
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยในชุดก่อนและหลังที่มีคำสั่งให้นายกสภามหาวิทยาลัยและกรรมการสภามหาวิทยาลัยบูรพาพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ รวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีหรือผู้รักษาการแทนอธิการบดี และรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา พ้นจากตำแหน่งหน้าที่
3. ควรมีการศึกษาจัดระบบสารสนเทศในการดำเนินงานของสภามหาวิทยาลัยที่จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมและการเข้าถึงข้อมูลต่างๆของสภามหาวิทยาลัยมีความคล่องตัวอย่างมาก
4. ควรมีการศึกษาผลกระทบที่เกิดจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพา พ.ศ.2550 ระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศต่างๆของมหาวิทยาลัย เพื่อที่จะนำมาปรับปรุง และแก้ไขต่อไป
5. ควรจะต้องมีการศึกษา การทบทวนวางระบบการบริหารมหาวิทยาลัยที่สอดคล้องกับหลักการของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ และดำเนินการปรับปรุง พัฒนาระเบียบ ข้อบังคับ และประกาศต่างๆของมหาวิทยาลัย

ผลผลิตจากรายงานวิจัย

รายงานวิจัยในครั้งนี้ได้นำเสนอผลการศึกษาให้กับคณะกรรมการประกันคุณภาพเชิงคุณภาพ โดยมีศาสตราจารย์ ดร.สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ เป็นประธานในคณะกรรมการชุดดังกล่าว รวมทั้งนำเสนอผลการศึกษาในการประชุมสัจจรของราชบัณฑิต ณ มหาวิทยาลัยบูรพา

บรรณานุกรม

- ไกรฤทธิ บุษยเกียรติ. (2554). *สรุปประเด็นการอบรมหลักสูตรธรรมภิบาลเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 39/2559 เรื่อง การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาธรรมภิบาลในสถาบันอุดมศึกษา. (2559, 13 กรกฎาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. หน้า 21-24.
- ปรีชา ช่างวิญญין. (2554). *คุณธรรม จริยธรรม ของสภามหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
- เป็รื่อง กิจรัตน์ภร. (2555). *เรียนรู้สภามหาวิทยาลัยของสหรัฐอเมริกาสู่บทเรียนการพัฒนาอุดมศึกษาไทย*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 3(2), 207-212.
- ลัดดา ผลวัฒน์. (2557). *ธรรมภิบาลกับการบริหารมหาวิทยาลัย*. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 8(2), 16-27.
- วิจารณ์ พานิช. (2552). *แนวทางการทำงานของสมาชิกสภามหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักร*. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). *สภามหาวิทยาลัยของมหาวิทยาลัยในกำกับ*. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
- วิจารณ์ พานิช. (2554). *สรุปประเด็นการอบรมหลักสูตรธรรมภิบาลเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2554). *ปฏิรูปสภามหาวิทยาลัย ปฏิรูปอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
- วิชญ์ เครื่องงาม. (2556). *การตัดสินใจในรูปคณะกรรมการภาครัฐ*. *The Journal of the Royal Institute of Thailand* Vol, 38(2), 94-113.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และแทน พิยานุวัฒน์ . (2556). *การประเมินสภามหาวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: สถาบัน คลังสมองของชาติ.
- สุรพล นิติไกรพจน์. (2557). *กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันคลังสมองของชาติ.
- มหาวิทยาลัยบูรพา. (2555). *ประกาศมหาวิทยาลัยบูรพา ที่ 0198/2555 เรื่องจรรยาบรรณของกรรมการสภามหาวิทยาลัย และกรรมการหรืออนุกรรมการที่สภามหาวิทยาลัยแต่งตั้ง พ.ศ.2555*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2557). *ชุดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ : หลักสูตรนักบริหารระดับการสูง มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (มปป). *ความเป็นมาของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ : อดีตถึงปัจจุบัน*. (เอกสารอัดสำเนา).
- สำนักงานสภามหาวิทยาลัยบูรพา. (2551). *รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. 2551*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานสภามหาวิทยาลัยบูรพา. (2552). *รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. 2552*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

-
- สำนักงานสภามหาวิทยาลัยบูรพา. (2553). รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. 2553. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานสภามหาวิทยาลัยบูรพา. (2554). รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. 2554. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานสภามหาวิทยาลัยบูรพา. (2555). รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. 2555. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานสภามหาวิทยาลัยบูรพา. (2556). รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. 2556. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานสภามหาวิทยาลัยบูรพา. (2557). รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. 2557. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานสภามหาวิทยาลัยบูรพา. (2558). รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. 2558. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานสภามหาวิทยาลัยบูรพา. (2559). รายงานการประชุมสภามหาวิทยาลัยบูรพา ประจำปี พ.ศ. 2559. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.